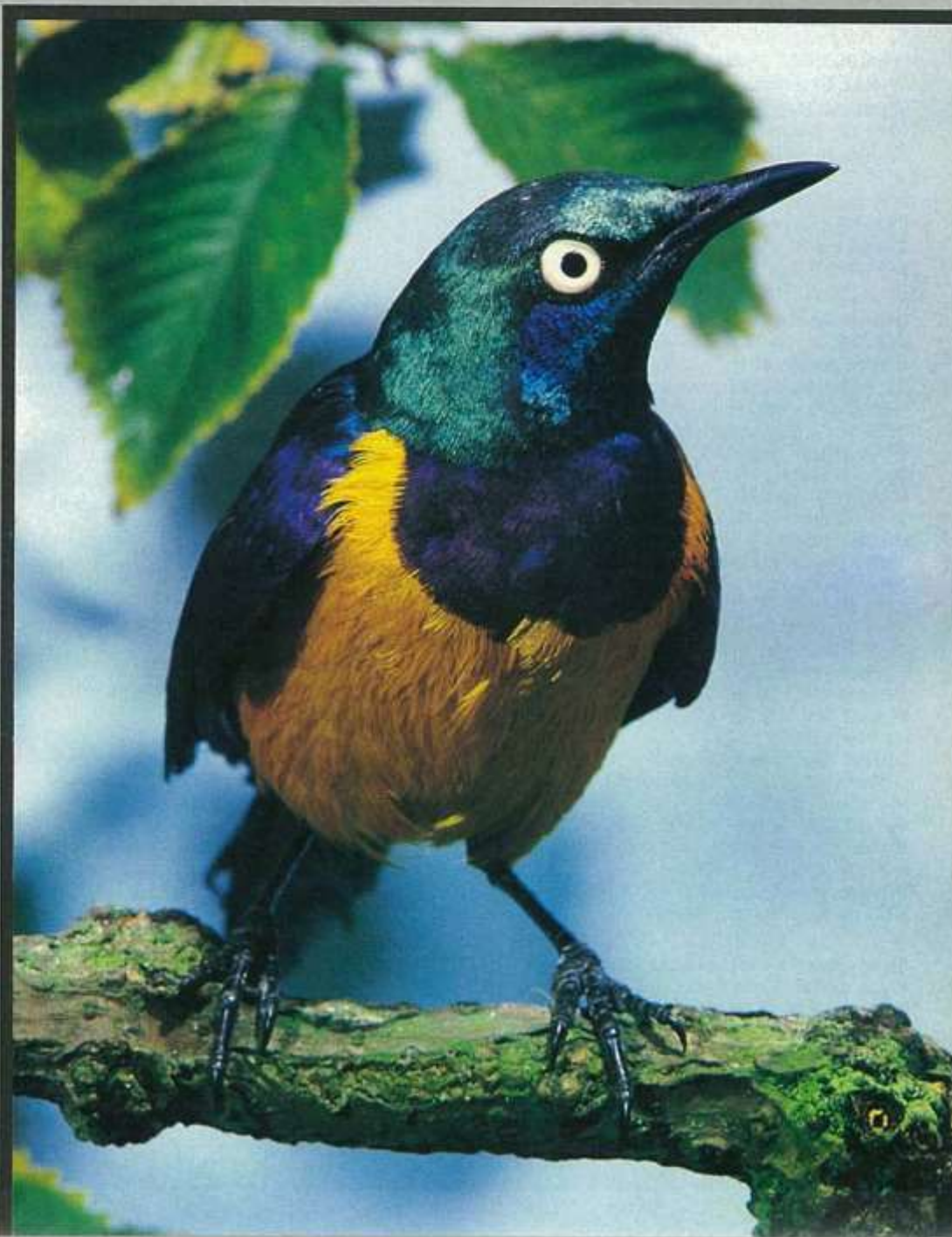

ONZE
VOGELS

48e jaargang no. 8, augustus 1987

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, Jos van de Walle
en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalftsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: J.W.B. Robbe, A-Kade 19,
9581 AH Musselkanaal, telefoon (05994) 1 63 41.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeene 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: T.J. Udo, Slotstr. 5, 4421 EL Kapelle,
telefoon (01102) 15 22.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Kasteel Traverse 198, 5701 NR Helmond,
telefoon (04920) 2 56 09.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 73 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:

H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55.

Tropen, parkieten etc.:

P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.

Zangkanaries:

W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

J. Broere, Jongbloedn. 31,
3769 BP Soesterberg, telefoon (03463) 19 76.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

B. Kerseboom, Piet Heinlaan 9,
3951 CP Maarn, (03432) 20 83.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

H.W. Wareman, Kastanjeln. 13,
4793 AW Fijnaart 01686-3314.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

T.C. Mulder, Ch. Parkersingel 23,
3069 XR Rotterdam, telefoon (010) 455 97 81.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Hunzedal 73,
9531 GD Borger, telefoon (05998) 3 50 65.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnement OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

ND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere richtlijnen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de VBv. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

FRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

PARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 3222 LK Leiden.

LEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Drapeniersfontein 144, 7326 AG Apeldoorn.

FORM- EN POSTUURKANARIES aan: J. Kuiper, V. Marisstr. 2, 2282 SP Rijswijk.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

GAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 1847 SG Teteringen.

EBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Eemnesin. 7, 3384 EA Wilhelminaoord.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

RUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels, Ravenhorst 28a, 3085 ZV Rotterdam.

RASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov.weg 29a, 3677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourporti, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer /-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 21 september 1987.

IN DIT NUMMER

	PAG.
Koningsglansspreeuw	340
Kleurbenamingen van mutaties van tropische vogels en parkietachtigen	341
Tropische gedragingen van textorwever in maritiem Nederlands klimaat	345
De Witkeel-Alariovink	345
Wat lezers schrijven	347
Strukturkleuren 4	348
Kweek met de Grijze Roodstaartpapegaai	350
Atoxoplasmose bij kanaries	350
Amazone Brasiliensis	352
De Goudrug honingeter	352
Serinus – de Cini's	355
Driehoeksverhouding bij de tasmaanse ral	367
Schildvruchtereprisi	368
Oranjeroodbruinivoorschimmel	368
Konings weduwevogel	368
Voor Indische spreeuw	371
De voliëre van de maand	373
Bougainvillea	378
Korte berichten	379
Oproep	382

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	PAG.
Orni-Mondo, Wolro, Kloeg, Corbeille b.v., Fauna metaalwaren b.v., J. Grauwelman	346
Rotol Holland b.v., Gehu, M. Borgstein, Langhout's Dier-Home	354
S.T.T. b.v., Wovo, H. Dijks, Turbo	370
IJsselhal Zwolle, K. v.d. Borst, The Future, Blankenstijn's Pet Farm, Marroy-200, Gezasept	372
Vraag en aanbod	374
P.S.C.	374
CeDé	375
Fauna metaalwaren b.v.	376
Beaphar	377
K.B.O.F.	378
Fauna metaalwaren b.v.	379
Van Keulen	380
Bogena b.v.	381
G.J. van Gelder b.v., N.B.v.V.-Kalender 1988, N.B.v.V.-Service, Animalie, N.B.v.V. Boekenservice	383
Witte Molen	384

Foto voorplaat: Koningsglansspreeuw

Foto: C. Scholtz/v. 't Hart

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22

Koningsglansspreeuw

Tekst: H.A. Maurer

Foto: H. Müller

Signalement

De Koningsglansspreeuw is 32 cm lang waarvan bijna de helft opgaat aan de staart. Kop en borst zijn schitterend metaalachtig glanzend groen, blauw en violet. Rug en vleugels zijn glanzend groenachtig blauw. Vanaf de borst tot de anaalstreek, alsook de flanken en de dijen, is de vogel goudgeel. Poten en snavel zijn zwart; de iris is cremeachtig van kleur.

De afbeelding op zowel de voorplaat als op deze pagina, geeft u een duidelijk beeld van deze prachtige verschijning.

Er is tussen de geslachten nauwelijks enig uiterlijk verschil waarneembaar.

De poppen zouden een wat kortere staart bezitten en daardoor wat kleiner lijken.

Verspreiding en levenswijze.

Ze komen voor in Afrika, zuidelijk van de Sahara alsook in bepaalde delen van Kenia en Tanzania, waar het bewoners zijn van savannen en de rijkelijk met doornige struiken begroeide steppen.

Ze komen in deze gebieden veelvuldig voor en ze leven van insecten en vruchten. Tegenover de mens kunnen ze zich

Cosmopsarus regius

vertrouwelijk opstellen. Van hen die in die gebieden op safari zijn geweest, is vernomen dat deze spreeuwen met graagte het door de toeristen aangeboden voedsel opnemen.

Broeden doen ze in boomholten waarin ze van plantewortels, bladeren en gedroogd gras een komvormig nest maken. Het legsel bestaat uit 2 tot 4 blauwachtig gekleurde eieren die voorzien zijn van een donkere tekening. Alleen de pop broedt en tijdens dat broeden houdt zij de lange staart recht omhoog. De broedduur bedraagt ongeveer 14 dagen.

Hun roep is vaak schel en hees, soms ook zacht en dan niet onaardig om te horen. Buiten de broedtijd trekken ze in kleine groepjes op.

In de volière.

Slechts af en toe worden deze werkelijk schitterende vogels in kleine aantallen

geïmporteerd, voornamelijk uit Tanzania. Voor het eerst gebeurde dat in 1924.

Ze dienen, het liefst per paar apart, worden gehuisvest in een beplante volière. Echter alleen in de zomermaanden, elk geval alleen bij milde tot hogere temperaturen. Hun woonruimte moet absoluut droog zijn. Tijdens koude periodes en zeer zeker tijdens de winter, moet ze in een matig verwarmde ruimte worden gehouden. Ze zijn zeer gevoelig voor vocht en kou. Hun voedsel dient te bestaan uit een goed universeelvoer aangevuld met fruit en een variatie aan levervoedsel zoals meelwormen, pinky's, insecten etc.. De acclimatisatie vraagt extra zorg en aandacht maar door de hier voor gemaakte opmerking dat ze zeer vocht- en koudegevoelig zijn, had u dat al lang begrepen.

Er is, voor zover wij weten, met de koningsglansspreeuwen nog niet in ons land gekweekt. Wel zijn er met name Engeland enkele kweekresultaten met deze vogels behaald en voor het eerst gelukte dat in de dierentuin van Moskou.

Kleurbenamingen van mutaties van tropische vogels en parkietachtigen.

Alvorens in te gaan op de kleurbenamingen is het gewenst om eerst de kleurstoffen in de bevedering te behandelen. Bij de tropische vogels en parkietachtigen **kunnen** we de volgende kleurstoffen in de bevedering aantreffen:

turq. parkiet / lichtgroen pastel

valkparkiet / lutino

direct. papegaaiam. lutino

- a. melaninen, welke weer onderverdeeld kunnen worden in:
 - het eumelanine (zwart c.q. donkerbruin) en
 - het phaeomelanine (roodbruin)
- b. carotenoïden, welke weer onderverdeeld kunnen worden in:
 - het gele carotenoïde en
 - het rode carotenoïde.

Naast bovengenoemde kleurstoffen kan de waarneembare kleur ook beïnvloed worden door de structuur van de baarden van de veer, de zgn. blauwstructuur.

Het zwarte eumelanine.

De meeste tropische vogels en parkietachtigen bezitten eumelanine in hun bevedering. Dit eumelanine bezit komt tot uiting in de zwarte, grijze, donker en licht bruine lichaamskleuren.

Komt het zwarte eumelanine voor op een witte of een (licht) gele ondergrond, dan zal de lichaamskleur afhankelijk van de concentratie aan eumelanine variëren van (licht) grijs (b.v. zebra-vink en valkparkiet) tot zwart (b.v. man van de merel).

Komt het bruine eumelanine voor op een witte of een (licht) gele ondergrond, dan zal de lichaamskleur afhankelijk van de concentratie aan eumelanine variëren van licht tot donker bruin (b.v. Bourksparkiet).

Het roodbruine phaeomelanine.

Bij maar een beperkt aantal soorten tropische vogels en parkietachtigen komt (veelal in combinatie met eumelanine) phaeomelanine in de bevedering voor (b.v. japanse meeuwen, chinese dwergkwartel, pyrrhura's).

Komt in een veerveld (nagenoeg) uitsluitend phaeomelanine voor (b.v. wangvlek zebra-vink man, buikkleur chinese dwergkwartel haan) dan zal dit veerveld ook als roodbruin worden waargenomen. Komt in een veerveld zowel eu- als phaeomelanine voor dan zal de kleur van dit veerveld zwartbruin zijn en afhankelijk van de concentratie van eu- en phaeomelanine meer naar zwart c.q. grijs of meer naar roodbruin gaan.

De blauwstructuur.

Bezitten de baarden van de veren naast het zwarte eumelanine ook de zgn. blauwstructuur en komt dit voor op een witte ondergrond, dan nemen we deze kleur ook als blauw waar (b.v. de stuitkleur bij de agapornis roseicollis). Komt de zgn. blauwstructuur voor op een gele ondergrond, dan nemen we de-

ze kleur als groen waar (b.v. gouldamadine, grasparkieten, agaporniden, neophema's).

Bezitten de baarden van de veren naast het roodbruine phaeomelanine ook de zgn. blauwstructuur en komt dit voor op een witte ondergrond, dan nemen we deze kleur als paars waar (b.v. borstkleur van de gouldamadine).

Het gele en rode carotenoïde.

Het gele en rode carotenoïde kan zowel in zuivere als gemengde vorm in de bevedering aanwezig zijn. Derhalve kan de kleur van een veerveld, dat uitsluitend carotenoïde bevat variëren van helder geel via oranje tot helder rood.

Bevat een veerveld naast carotenoïde ook melanine dan zal de kleur variëren van roestbruin c.q. olijfgeel tot zwartbruin c.q. groen. Ook kan een veerveld naast carotenoïde een zodanig hoge concentratie melanine bezitten, dat het melanine het carotenoïde maskeert (b.v. zwarte kopkleur van de agapornis personata).

Mutaties.

De mutatiemogelijkheden van de kleurstoffen zijn:

1. Melanine-mutaties:

- a. een kwantitatieve reductie (verminderde hoeveelheid) van zowel eu- als phaeomelanine (**pastel**).

Bij deze mutatie dient gestreefd te worden naar een kwantitatieve reductie van het melanine met 50%.

Bij die vogelsoorten, waar de lichaamskleur bij de wildvorm grijs is (b.v. zebra-vink, valkparkiet), moet deze bij de pastelmutatatie (zeer) licht grijs zijn, en indien de lichaamskleur bij de wildvorm zwart is (b.v. merel man), moet deze bij de pastelmutatatie grijs zijn. Voor de pastelmutatatie in deze kleuren wordt (nog) vaak de benaming zilver gebezigd.

Is bij de wildvorm van een vogelsoort de lichaamskleur roodbruin, dan moet bij de pastelmutatatie de lichaamskleur bleek roodbruin zijn. Voor de pastelmutatatie in deze kleur wordt (nog) vaak de benaming crème gebezigd.

Bij die vogelsoorten, waar de lichaamskleur bij de wildvorm groen is (b.v. gouldamadine,

roodrugparkiet), moet deze bij de pastelmutatatie geelachtig groen zijn. De pastelmutatatie in deze kleur wordt nog vaak ten onrechte als geel betiteld.

Naast een mutatie, waarbij zowel het eu- als phaeomelanine met ca. 50% wordt gereduceerd, is er ook een mutatie bekend, waarbij zowel het eu- als phaeomelanine met meer dan 75% wordt gereduceerd (**overgoten**).

De overgoten-mutatie is o.a. bekend bij het diamantduifje (de zgn. briljant), de agapornis roseicollis (de zgn. japans gele) en de grasparkiet.

- b. een kwantitatieve reductie van eumelanine (**isabel**).

Bij deze mutatie wordt het eumelanine kwantitatief sterk gereduceerd, terwijl de hoeveelheid phaeomelanine onaangestast blijft.

De isabel-mutatie is het duidelijkst herkenbaar bij die vogelsoorten, waarbij de lichaamskleur bij de wildvorm gevormd wordt door eu- en phaeomelanine (b.v. zebra-vink, japanskwartel).

- c. een totale reductie van eumelanine (**phaeo** of **roodbruin**).

Bij deze mutatie wordt het eumelanine totaal gereduceerd, terwijl het phaeomelanine onaangestast blijft. Derhalve zal de phaeo-mutatie alleen herkenbaar zijn bij die vogelsoorten, welke van nature zowel eu- als phaeomelanine in de bevedering bezitten. Afhankelijk van de concentratie aan phaeomelanine zal de lichaamskleur bij deze mutatie (licht) crème tot roodbruin (b.v. roodbruine japanse meeuw) worden.

- d. een totale reductie van phaeomelanine (**grijs**).

Bij deze mutatie wordt het phaeomelanine totaal gereduceerd, terwijl het eumelanine onaangestast blijft. Derhalve zal de grijsmutatie alleen herkenbaar zijn bij die vogelsoorten, welke van nature zowel eu- als phaeomelanine in de bevedering bezitten (b.v. japanse meeuw). Afhankelijk van de concentratie aan eu-

melanine zal de lichaamskleur bij deze mutatie licht tot donker grijs worden.

- e. een totale reductie van zowel eu- als phaeomelanine (**ino**). Bij deze mutatie wordt al het melanine totaal gereduceerd, terwijl het carotenoïde-bezit onaangestast blijft.

Aangezien ook in de ogen het melanine totaal gereduceerd wordt, heeft deze mutant helder rode ogen.

Bezit een vogel van nature alleen melanine in de bevedering, dan ontstaat bij de ino-mutatie een helder witte vogel met rode ogen, welke **albino** wordt genoemd.

Bezit een vogel van nature naast melanine ook geel (al dan niet in combinatie met rood) carotenoïde, dan ontstaat bij de ino-mutatie een vogel, die alleen nog geel (al dan niet in combinatie met rood) carotenoïde bezit, welke **lutino** wordt genoemd (b.v. lutino agapornis roseicollis, lutino groenling, lutino valparkiet).

De ino-mutatie van de soorten, die van nature weinig geel carotenoïde in de bevedering hebben (b.v. groenling, valparkiet) wordt meestal ino genoemd. Ongeacht of een ino het gele carotenoïde-bezit over het gehele lichaam verdeeld heeft of het gele carotenoïde-bezit zich beperkt tot bepaalde veervelden, dient zo'n ino-mutatie als lutino aangemerkt te worden.

- f. een totale reductie van zowel eu- als phaeomelanine per veerveld (**bont**).

Bij deze mutatie wordt per veerveld al het eu- en phaeomelanine gereduceerd, terwijl het carotenoïde-bezit onaangestast blijft.

Aan bonte vogels worden de volgende eisen gesteld:

- het bontpercentage moet 40-60% bedragen
- het bontpatroon moet symmetrisch zijn
- het bontpatroon moet zoveel mogelijk aaneengesloten veervelden beslaan, m.a.w. het bontpatroon mag niet te vlekkelig zijn.

- de pootjes en nagels moeten eenkleurig zijn.

Bij een selectieve kweek van bonte vogels is het mogelijk om een vast bontpatroon te ontwikkelen, waardoor de zgn. **getekende** vogels ontstaan (b.v. zebra-vink en japanse meeuw).

Bonte (en getekende) vogels worden naast en in de wildvorm alleen in die mutaties gevraagd, waarbij geen sprake is van kwantitatieve melaninereductie.

Van de bont-factor is zowel een recessieve als dominante mutatie bekend. Wanneer beide bontfactoren in één vogel worden gekweekt, is het mogelijk om een eenkleurige witte of gele vogel te kweken (**witte** en **gele zwarttoog**).

- g. een kwalitatieve reductie (zwakere oxydatievorm) van het eumelanine (**bruin** of **cinnamon**).

Bij deze mutatie vindt een zwakere oxydatie van het eumelanine plaats, waardoor het eumelanine niet zwart maar bruin van kleur is.

De vogels, die van nature niet de zgn. blauwstructuur in de bevedering bezitten, krijgen bij deze mutatie een van licht tot donker bruin variërende lichaamskleur. Bij de vogels, die van nature wel de zgn. blauwstructuur in de bevedering bezitten, krijgen bij deze mutatie een bruin bewaasde groene lichaamskleur.

- h. mutaties die een veranderde baardbouw veroorzaken bij bevedering met de zgn. blauwstructuur (**violet-** en **donkerfactor**).

Bij de violetfactor wordt de bouw van de baard van de veer zodanig gewijzigd, dat in plaats van een blauwe een violette kleur wordt waargenomen.

De violette kleur komt alleen tot uiting in samenhang met de donkerfactor en de (dubbele) blauwfactor.

Bij de donkerfactor wordt de dikte van de bewolkte zone in de baard van de veer zodanig beïnvloed, dat we hemelsblauw waarnemen als kobaltblauw en grasgroen als donkergroen. Is de donkerfactor dubbelfactorig aanwezig, dan worden hemelsblauw en

grasgroen resp. als mauve en olijfgroen waargenomen.

- i. een verandering van de melanineverdeling in de baarden van veren met de zgn. blauwstructuur (**grijsgroen**).

Bij deze mutatie ontstaat een verandering van de celstructuur en melanisatie van de baarden, waardoor de verstrooiing van de blauwe lichtstralen wordt verhinderd. Een groene kleur wordt bij deze mutatie grijsgroen en blauw wordt grijs.

- j. een hergroepering van melanine-bezit (**opaline** en **gezoomd** of **gepareld**).

Bij de opaline-mutatie vindt een zodanige hergroepering van melanine plaats, dat op de achternek en mantel nagenoeg geen (zwarte) ondulatietekening meer voorkomt en de algemene lichaamskleur zichtbaar wordt. Ook ontstaat er bij de opaline-mutant meestal een witte vleugelspiegel in de grote vleugelpennen b.v. opaline grasparkiet, opaline bourksparkiet (de zgn. rose).

Bij de gezoomde of gepareldemutatie vindt een zodanige hergroepering van melanine plaats dat de veeromranding van kleur verandert (b.v. gezoomde grasparkiet en gepareld valparkiet).

2. Carotenoïde-mutaties:

- a. een kwantitatieve reductie van carotenoïde (**zeegroen**).

Bij deze mutatie dient gestreefd te worden naar een kwantitatieve reductie van het carotenoïde met 50%.

Deze mutatie zal vrijwel alleen duidelijk zichtbaar zijn bij vogels, die van nature een (gras)groene lichaamskleur hebben (b.v. gouldamadine, agapornis roseicollis, splendidparkiet).

Is bij de wildvorm de lichaamskleur (gras)groen, dan wordt bij de zeegroen-mutatie de lichaamskleur zeegroen, terwijl het zichtbare helder gele en rode carotenoïde reduceert tot resp. bleek geel en rose.

Naast een mutatie, waarbij het carotenoïde met 50% wordt ge-

bourksparkiet opaline

reducerd, is er ook een mutatie bekend, waarbij het carotenoïde met meer dan 75% wordt gereduceerd, b.v. de **bleekmasker** bij de agapornis roseicollis en de **bleekborst** bij de splendid parkiet.

terwijl het melaninebezit onveranderd blijft. Wanneer bij de wildvorm de lichaamskleur (gras)groen is, wordt deze bij de blauw-mutatie (helder) hemelsblauw, terwijl het zichtbare helder gele en rode carotenoïde reduceert tot wit (b.v. **witmasker** valkparkiet).

roodkop papiam, zeegroent

Voor de zeegroen- en/of bleekmasker- c.q. bleekborst-mutatie wordt (nog) vaak de benaming blauw of blauwpastel gebezigd.

- b. een totale reductie van het carotenoïde (**blauw**). Bij deze mutatie wordt al het carotenoïde totaal gereduceerd,

tenoïde reduceert tot wit (b.v. hemelsblauwe agapornis personata).

Is bij de wildvorm de lichaamskleur grijs met een gele aanslag (b.v. valkparkiet pop), dan wordt de lichaamskleur bij de blauw-mutatie helder grijs (omdat in de baarden de zgn. blauw-

structuur ontbreekt), terwijl het zichtbare helder gele en rode carotenoïde reduceert tot wit (b.v. **witmasker** valkparkiet).

- c. een omzetting van rood carotenoïde in geel carotenoïde (**geelsnavel**). Bij deze mutatie wordt al het rode carotenoïde omgezet in geel carotenoïde (b.v. geelsnavel diamantvink).

valkparkiet witmasker

Veelal zien we, dat naast een omzetting van rood in geel carotenoïde bij de geelsnavel-mutatie ook de lichaamskleur wat zachter van tint wordt, ook als in de lichaamsbevedering geen carotenoïdestoffen aanwezig zijn (b.v. geelsnavel zebra-vink).

De technische commissie tropische vogels etc.

Tropische gedragingen van textorwever in maritiem Nederlands klimaat.

Een kennelijk ontsnapte grote textorwever (mannelijk exemplaar), die de vrijheid in het kille Nederland verkoos boven het verzorgde leven in een volière, heeft zijn toevlucht genomen tot de omgeving van de stadswallen van Hulst. Zijn opvallende nestbouwgedrag was zelfs aanleiding tot een artikel in een plaatselijke krant.

Ondanks de klimatologische omstandigheden met veel neerslag, wind en koude temperaturen kwam deze troep toch tot broedgedrag.

In een van de lindes was hij dagelijks druk in de weer met de bouw van een nest.

Hij liet ook niet na een paar groenligpoppen het hof te maken bij gebrek aan een vrouwelijke soortgenoot.

Al deze energie zal toch tevergeefs zijn, maar het gedrag is er daarom niet minder opvallend door. Een nestbouwende wever in de vrije Nederlandse natuur zal immers niet dikwijls voorkomen. Als het in de volière ooit lukt is het al een flink kweekresultaat. Aan het klimaat kan het niet liggen zo lijkt het.

Erik Kint, Koewacht

Voor een goede voorlichting
over vogels houden. . . NBvV.

KALENDER 1987

De Witkeel- Alariovink

Hoewel sommige oudere auteurs de witkeel-alariovink beschouwen als een aparte soort, wordt tegenwoordig algemeen aangenomen dat het een ondersoort, een ras is van de alariovink. De geslachtsnaam is ook niet meer "Alario" of "Fringilla" maar "Serinus". Het grootste verschil ligt in de koptekening: het mannetje heeft een witte streep boven de ogen; verder heeft het een witte kin en keel, een wit vlekje onder het oog en tevens aan de snavelbasis. Het vrouwtje is doorgaans matter gekleurd. Het woongebied van deze aardige vogel strekt zich uit over zuidelijk Afrika. Het foerageren geschiedt vaak op de grond of in laag struikgewas, in de meeste gevallen in kleine groepjes. Het zijn hoofdzakelijk zaadjes, die geconsumeerd worden, maar ook insecten en dergelijke worden niet versmaad. Het nest is klein en compact, vervaardigd van droge grassen en vezeltjes, van binnen gevoerd met zachter plantaardig materiaal. Het bevindt zich óf in hoog gras, óf in een lage struik. De doorgaans drie eitjes zijn licht blauwachtig wit, spaarzaam voorzien van roodbruine vlekjes en stipjes. Het legsel wordt door beide ouders beurtelings bebroed en als alles goed gaat, worden na 14 dagen de jongen geboren, die een dag of twaalf later het nest verlaten.

Ze worden gevoerd met in de krop voorgeweekte zaadjes.

Alariovinken zijn uitstekende zangers, rustig, bedaard en melodius. Bij alarm klinkt een scherp "pieepiepiep" of "peje peje". De gewone roep klinkt ongeveer als "poewiepoewie" (ofschoon het altijd een lastige opgave is roepen en zang fonetisch op papier te zetten).

Alariovinker zijn gek op baden. In een volière hebben ze dan ook altijd fris badwater nodig. Maar ook nemen ze wel eens een "bad" in het stof, zoals ook onze huismussen wel plegen te doen.

Meindert de Jong

Nat lezers schrijven

reactie op publicatie in "Onze Vogels" No. 5, 1987, pag 208/209, betreffende "De standaardreizen in de praktijk".

Goud-Isabel-Pastel.

De schrijver gaat uit, van twee vogels die beide intensief zijn, waarvan er één iets minder intensief is.

In juist bij deze kweekstamstelling moet men er wel degelijk rekening mee houden dat men vogels kweekt die té intensief kunnen zijn en in het ergste geval de letaliteit van de intensiefactor kan optreden.

Dok is de uitkomst van de paring niet compleet.

De paring is: **Man Goud-isabel split voor pastel x Goud-isabel Pop.**

De gameetvorming van de man is

1e. Goud-isabel.

2e. Goud-isabel-pastel.

3e. Isabel.

4e. Isabel-pastel.

De gameetvorming van de pop is

1e. Goud-isabel.

2e. Isabel.

3e. (y) chromosoom (intensief).

4e. (y) chromosoom (schimmel).

Men kan nu de onderstaande combinaties verkrijgen.

+ 5 = Man: Goud-isabel (dubbele intensiefactor).

+ 6 = Man: Goud-isabel.

+ 7 = Pop: Goud-isabel (dubb. int. factor)

+ 8 = Pop: Goud-isabel.

+ 5 = Man: Goud-isabel/pastel (dubb. int. factor)

+ 6 = Man: Isabel/pastel.

+ 7 = Pop: Goud-isabel-pastel (dubb. int. factor)

+ 8 = Pop: Goud-isabel-pastel.

+ 5 = Man: Goud-isabel.

+ 6 = Man: Isabel.

+ 7 = Pop: Goud-isabel.

+ 8 = Pop: Isabel.

+ 5 = Man: Goud-isabel/pastel.

+ 6 = Man: Isabel/pastel.

+ 7 = Pop: Goud-isabel-pastel.

+ 8 = Pop: Isabel-pastel.

Alle zonen uit deze paring zijn z.g.n. "kan" mannen d.w.z. een gedeelte van deze zonen is pastelvererfend, maar de kweker weet niet welke dat zijn. Tevens rekening houdend met de letaalfactor, is deze paring beslist te raden.

1. Paring **Man Goud-isabel-pastel**

De gameetvorming van de man is:

1e. Goud-isabel-pastel.

2e. Isabel-pastel.

Goud-isabel Pop

De gameetvorming van de pop is:

1e. Goud-isabel.

2e. Isabel.

3e. (y) chromosoom (intensief)

4e. (y) chromosoom (schimmel)

Het voordeel van deze paring is dat alle dochters Pastel zijn en dat alle zonen de pastelfactor vererven. Doch ook hier weer de eventuele wering van de dubbele intensiefactor.

1. Paring **Man Goud-isabel**

De gameetvorming van de man is:

1e. Goud-isabel.

2e. Isabel.

Goud-isabel-pastel Pop.

De gameetvorming van de pop is:

1e. Goud-isabel-pastel.

2e. Isabel-pastel.

3e. (y) chromosoom (intensief)

4e. (y) chromosoom (schimmel)

Het voordeel van deze paring kweekt men A. geen pastel dochters;

B. alle zonen vererven de pastelfactor.

C. ook hier gelden weer de bezwaren van de dubbele intensiefactor.

D. in tentoonstellingsvogels te kweken, kan men beter de onderstaande paring doen.

an: Goud-isabel/pastel x Pop: Isabel-pastel.

Het voordeel van deze combinatie kweekt men:

1. zonen die Goud-isabel-pastel zijn.

2. zonen die Isabel-pastel zijn.

3. zonen die Goud-isabel/pastel zijn.

4. zonen die Isabel/pastel zijn.

De dochters zijn:

A. Goud-isabel.

B. Isabel.

C. Goud-isabel-pastel.

D. Isabel-pastel.

Het voordeel van deze paring is:

Men kan nu T.T. vogels kweken, tevens weet men dat de zonen die niet pastel zijn, het wel vererven.

Tevens loopt men niet het risico van de dubbele intensiefactor.

Men kan ook gebruiken een Isabel man split voor pastel x pop Goud-isabel-pastel.

Goud-isabel-pastel-ivoor.

Kweekadvies:

A) **Man: Goud-isabel/pastel-ivoor**

Daar de man nu 2 factoren vererft, wordt het nog anders.

De gameetvorming van de man is:

1e. Goud-isabel.

2e. Goud-isabel-pastel.

3e. Goud-isabel-ivoor.

4e. Goud-isabel-pastel-ivoor.

5e. Isabel.

6e. Isabel-pastel.

7e. Isabel-ivoor.

8e. Isabel-pastel-ivoor.

x Pop: Goud-isabel-pastel-ivoor.

De gameetvorming van de pop is:

1e. Goud-isabel-pastel-ivoor.

2e. Isabel-pastel-ivoor.

3e. (y) chromosoom (intensief)

4e. (y) chromosoom (schimmel)

Waarom nu 8 verschillende gameten bij de man?

Er kan namelijk sprake zijn van het wisselen van de factoren pastel en ivoor. Men noemt dit ook wel "Crossing-Over".

De nummers 1e. t/m 8e. + 9e. en 10e. geven zonen.

De nummers 1e. t/m 8e. + 11e. en 12e. geven dochters.

Het zou beter zijn, als één der ouders niet intensief zou zijn. Dit vanwege de eerder genoemde bezwaren.

B) **Man: Goud-isabel-pastel-ivoor**

De gameetvorming van de man is:

1e. Goud-isabel-pastel-ivoor.

2e. Isabel-pastel-ivoor.

3e. Goud-isabel.

4e. Isabel.

5e. (y) chromosoom (intensief).

6e. (y) chromosoom (schimmel).

Alle dochters zijn Isabel-pastel-ivoor (wel of niet goud).

De zonen zijn Goud-isabel of Isabel split voor pastel ivoor.

Met ook weer dezelfde bezwaren als boven.

C) **Man: Goud-isabel-pastel-ivoor**

De gameetvorming van de man is:

1e. Goud-isabel-pastel.

2e. Goud-isabel-pastel-ivoor.

3e. Isabel-pastel.

4e. Isabel-pastel-ivoor.

x Pop: Goud-isabel-pastel-ivoor.

De gameetvorming van de pop is:

1e. Goud-isabel-pastel-ivoor.

2e. Isabel-pastel-ivoor.

3e. (y) chromosoom (intensief)

4e. (y) chromosoom (schimmel)

De nummers 1e. t/m 4e. + 5e. en 6e. geven zonen.

De nummers 1e. t/m 4e. + 7e. en 8e. geven dochters.

Ook hier zou het beter zijn, als één der ouders niet intensief zou zijn.

D) **Man: Goud-isabel-ivoor/pastel**

De gameetvorming van de man is:

1e. Goud-isabel-ivoor.

2e. Goud-isabel-pastel-ivoor.

3e. Isabel-ivoor.

4e. Isabel-pastel-ivoor.

x Pop: Goud-isabel-pastel-ivoor.

De gameetvorming van de pop is:

1e. Goud-isabel-pastel-ivoor.

2e. Isabel-pastel-ivoor.

3e. (y) chromosoom (intensief)

4e. (y) chromosoom (schimmel).

De nummers 1e. t/m 4e. + 5e. en 6e. geven zonen.

De nummers 1e. t/m 4e. + 7e. en 8e. geven dochters.

Ook hier zou het beter zijn, als één der ouders niet intensief zou zijn.

p.s. Het / teken wil zeggen "Vererfend".

J.B.

Strukturkleuren 4.

In meer dan een opzicht behoort de Pauw tot de opvallende verschijningen in de vogelwereld. De ingewikkeldheid van de problemen die hij heeft moeten oplossen om een staart te ontwikkelen met een lengte en een onovertroffen schoonheid, alleen om een ander te bekoren, zijn enorm. Hij zou overigens niets aan die staart hebben als parallel hiermee ook niet een mechanisme en gedrag was ontwikkeld om dit kleur- en tekenpatroon in volle schoonheid te ontvouwen. Tot het vergroten van zijn overlevingskansen als individu, heeft deze bruidegomstooi zeker niet bijgedragen. Aanpassingen in het gedrag hebben ongetwijfeld de nadelen die deze uitdossing met zich meebrengt, opgevangen. Hoe deze samenhang tussen kenmerk en gedrag zich heeft ontwikkeld is nog een open vraag. Een van de belangrijkste vragen in de ontwikkelingsgeschiedenis van het dier en dus ook van de mens. Weten we van de ontwikkelingsgeschiedenis nog vrij weinig, hoe de kleurpatronen uiteindelijk in de pauwveer tot stand komen is min of meer ontrafeld in de, welhaast kunstzinnige onderzoeken van Durrer en Villiger.

De tekenpatronen op de verlengde bovenstaartdekveren van de Pauw (zie O.V. juni '87 fig. 11) ontstaan door interferentie, opgeroepen door de ruimtestruktuur. Theoretisch is dit in artikel 3, Onze Vogels juni 1987, beschreven. Dit fenomeen maakt het mogelijk kleuren stabiel te doen zijn, waardoor tekenpatronen een kans hebben om zich te ontwikkelen. Niet alleen het inwendige van de veer heeft een specifieke verandering ondergaan, ook de macrobouw is aangepast om maximale expressie te bereiken.

De schacht, als steunpilaar van de veer speelt over het algemeen slechts een geringe rol in de kleurexpressie. Soms veroorzaken ze een streppatroon. De ramus (fig. 13a) die direct met de schacht is verbonden en de radius die op zijn beurt aan de ramus is bevestigd, bepalen in hoofdzaak de veerkleedkleur. Iriserende kleuren, zoals hier besproken, vinden hun oorsprong in de bouw van de radius. Dit in tegenstelling tot de z.g. blauwe strukturkleuren die vrijwel altijd alleen terug te vinden zijn in de ramus. Slechts bij enkele vogelsoorten vinden we beide strukturkleuren in een en dezelfde veer terug. (Auber 1957)

Om het maximale kleureffect te verkrijgen hebben de radii (meerv. van radius) een vormverandering ondergaan. In figuur 13b vinden we in de bovenste rij steeds de normale haakradius (sekundaire baard) en in de onderste rij de gemodificeerde radius, waarin de iriserende kleuren worden opgeroepen.

Opm. haakradius en spiesradius worden in de klassieke vogelliefhebbers lektuur algemeen - haakjes - genoemd. De echte haakjes zijn echter de uitsteeksels aan de normale haakradius.

Door het verlies van de haakjes ontstaat een losse veerstruktuur. De vlaggen vormen geen gesloten vlak meer. Voor vleugel- en staartpenen is deze constructie dan ook ondenkbaar, wil de vlieg- en stuurfunctie tenminste niet verloren gaan. De kontourveren verliezen hun waterkerend vermogen, voorzover ze die functie al hadden. Aanpassingen in het donsverband vangen ten dele of volledig dit tekort op. Opvallend is dat bij de albino-vormen de veer weer de normale klassieke bouw krijgt. Schijnbaar is deze vormaanpassing een sekundair effect.

De radius heeft niet alleen een structuurverandering ondergaan maar ook de positie in het veervlak is gewijzigd. De normale radius (haak- en spiesradius) staat met de smalle zijde loodrecht op het kleurbepalend vlak. In deze zijkant kon dan ook de maximale kleurvorming voorkomen. De gemodificeerde radius ligt met zijn brede zijde in dit vlak. Hierdoor ontstaat een vergroot kleurbepalend vlak, wat het toaal effect versterkt. Door deze verdraaiing vallen de radii deels over elkaar heen, waardoor een gesloten vlak ontstaat. Bij de pauw is de radius in veel sterkere mate aangepast dan bij vele andere vogelsoorten (zie fig. 13b) en heeft zich volledig in dienst gesteld van de kleurexpressie.

In figuur 14 is een doorsnede gegeven van de aangepaste pauwveerradius uit figuur 13b. Opvallend is de gebogen vorm waardoor een grotere weerstand ontstaat tegen buigkrachten in de lengterichting. Dit is noodzakelijk omdat de verbindingen (haakjes, baarddeelen) ontbreken. Aan de bovenzijde (bolkant) zijn een aantal lagen te ontdekken. In mindere mate zien we deze ook teraan de onderzijde (holle kant). Figuur 1

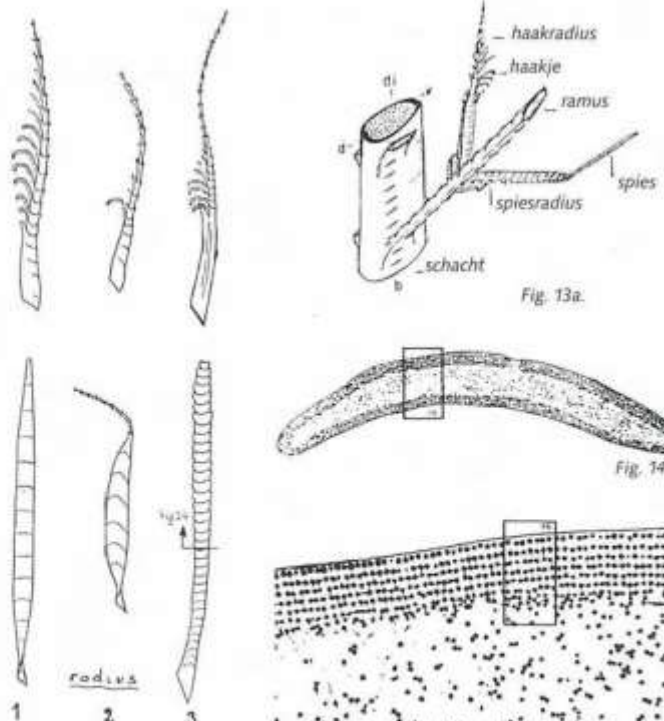

Fig. 13b. (naar Rensch (1925))
1.: Distal modifikatie (spiegel Wilde Eend).
2.: Basale modifikatie (kolibries)
3.: Totale modifikatie (Pauw, staartdek).

eeft hiervan een duidelijker beeld. De lagen bestaan uit zwarte punten, die op enige afstand van elkaar zijn gerangschikt. Door een lichtmikroskoop, met zijn beperkt oplossend vermogen, is deze rangschikking niet te zien. Pas bij gebruik van de elektronenmikroskoop wordt de structuur zichtbaar. De zwarte punten zijn melaninestaafjes. Aangezien deze in de langrichting van de radius liggen, zien we ze in de doorsnede als ronde korrels. De afmetingen van deze staafjes zijn vrij konstant. De lengte is ongeveer 1 μ (0.001 mm) en de diameter 0.1 μ (0.0001 mm). De onderlinge afstand van de staafjes in de lengterichting van de radius is ongeveer 0.05 μ (0.00005 mm), de staafjes zijn ingebed in keratine.

De laagafstand (zie fig. 17) wordt aangegeven met de letter d. Deze afstand is bepalend voor de kleur die wordt opgeroepen. Dit kun je nog eens nalezen in artikel 1, (O.V. mei 1987). Daarin is aangegeven waarom de laagdikte van invloed is op het kleureffect.

De korrelafstand binnen iedere laag speelt geen directe rol bij het ontstaan van de kleur, maar beperkt de variatie die de opgeroepen kleur kan ondergaan onder invloed van de invalshoek van het licht en de hoek van beschouwing. Figuur 17 maakt dit duidelijk.

De kleur, opgeroepen door de fasever-

randzone groen-rood

randstreep 1 geel

oogveld A donkerblauw

fig. 16

Oogzone	3d in $m\mu$	α max	α min	3d sin α max	3d sin α min	kleur inval licht
A	480	70°	60°	450 $m\mu$	415 $m\mu$	donkerblauw
B	510	70°	50°	480	390	turquoise
C	630	75°	60°	608	545	roodbruin
1	624	70°	60°	587	540	goudgeel
2	570-690	70°	60°	535-647	493-597	violet
RZ/M	630	70°	60°	608	545	groen-rood

schuiving van het licht aan het oppervlak van de radius teruggekaatste licht. T.o.v. het indirect teruggekaatste licht kan slechts binnen de grenzen bepaald door α minimum en α maximum variëren.

Het aantal lagen dat in de radius doorsnede voorkomt bepaalt tenslotte de zuiverheid van de kleur. Naarmate het aantal lagen toeneemt, wordt de opgeroepen kleur monochromatischer (eenkleuriger) van karakter.

Deze ingebouwde beperking vormt de grondslag voor het ontstaan van vaste tekenpatronen op basis van interferentie.

In tabel 4 wordt de invloed van de laagafstand d, de minimale en maximale hoek α gegeven. De zoneringen komen overeen met figuur 11, artikel 3 O.V. juni 1987. In kolom 2 worden de geme-

ten laagdikte vermenigvuldigd met 3, volgens de "Braggsche" formule. In kolom 3 en 4 respectievelijk de minimale en de maximale hoek α gegeven.

Deze hoeken zijn terug te vinden in de schematische tekening van de ruimtestructuur (fig. 17). De afstanden tussen de melaninestaafjes in een laag, bepalen in hoge mate de speelruimte waarbinnen deze hoeken variëren. In kolom 5 en 6 vinden we deze hoekwaarden omgerekend naar golflengte, dus kleureffect. In kolom 7 wordt de kleur gegeven die ontstaat als het licht loodrecht invalt ($\alpha = 90^\circ$), een situatie die niet optreedt (zie kolom 3 α max.)

Figuur 16 geeft voor de Pauwveer uit fig. 11 art. 3 juni 1987, de radius bouw van de verschillende kleurzones.

In tabel 3 (O.V. juni 1987) is voor de verschillende kleurzones de bij de verschillende hoeken optredende kleur, gegeven.

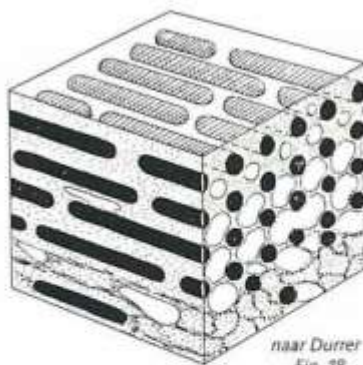
Een deel van de stralen die onder een kleinere hoek dan α minimum invallen, worden aan de randen van de melaninekorrels afgebogen en door de onderliggende lagen gereflekteerd. Hierbij treedt interferentie op maar, doordat er ook een afbuigingseffect optreedt worden de verschillende kleuren binnen het spectrum op verschillende wijzen beïnvloed. (zie art. 1, O.V. april 1987). Kortgolvlige stralen (blauw) worden sterker afgebogen dan langgolvlige (rood). Dit effect beïnvloedt de uiteindelijke kleur.

In figuur 18 wordt een ruimtelijk beeld gegeven van de radius bouw van een pauwveer.

Hiermee is gedemonstreerd dat kleuren gebaseerd op interferentie vrij stabiel kunnen zijn.

De perfectie, die in deze bouw tot uitdrukking is gebracht, vraagt een complexe evolutionaire kracht waarvan de principes nog nauwelijks bekend zijn.

door John van Eerd

naar Durrer Fig. 18

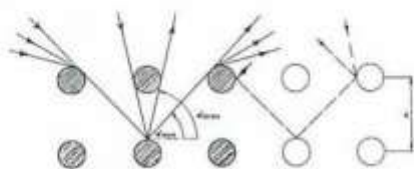

Fig 17 naar Durrer

Kweek met de Grijze Roodstaartpapegaai

(Psittacus erythacus)

Daar er de laatste tijd een toenemende belangstelling is ontstaan voor het kweken van papegaaien, wil ik u mijn ervaringen niet onthouden.

In de zomer van 1985 hebben we twee grijze roodstaartpapegaaien, waarvan endoscopisch het geslacht was vastgesteld, bij elkaar gezet in een vlucht van 3 m lang, 1 m breed en 2 m hoog met aansluitend daarop een binnenruimte van 1 m x 0.80 m x 1.80 m. In die binnenruimte staat ook het nestblok, zijn de een natuurstam van ongeveer 1.50 hoog.

Zodra iemand de voliëre naderde, kropen de vogels in dat nestblok weg. Op zich geen slecht teken, alleen je krijgt de vogels bijna nooit van dichtbij te zien. Die zomer gebeurde er niets maar toen de winter aanving begon de pop alles in het nestblok stuk te knagen; het was toen begin december. Zoals later bleek was dat het begin van de broedperiode. We hadden dat te laat in de gaten anders hadden we het broedblok weggenomen. Broeden in de winter is naar mijn mening niet zo geweldig hetgeen ook later wel zou blijken.

Op 17 december bleek het eerste ei te zijn gelegd, er volgden er nog twee. Van de drie eieren bleek er slechts één bevrucht te zijn en daaruit werd op 19 januari 1986 een jong geboren.

Van die tijd af zijn we wat extra gaan voeren, zoals gekiemde zonnepitten vermengd met eivoer en daarover heen wat grit. Voorts kregen ze wat andijvieblad en stukjes appel. Van het normale zaadmengsel werd maar weinig gegeten. Op 4 februari opende zich de ogen van de jonge vogels op 8 februari kwamen de eerste veerstoppels door en op 16 februari weegt de vogel 200 gram.

Omdat het buiten min 12 graden C was en de pop steeds op het nest bleef en derhalve het jong te weinig voerde, besloten we het verder zelf groot te brengen. Over handopfok is al veel geschreven en ieder-

een die een goede methode heeft moet daar gewoon mee doorgaan. Zorg er altijd wel voor dat als er een nieuwe voeding wordt verstrekt, de krop volkomen leeg is. Blijft er steeds wat oude voeding achter, dan ontstaat de kans op kropontsteking. Bij ons ging dat namelijk bijna fout.

Op 12 maart woog de vogel 450 gram, op 23 maart 600 gram. Dat is vrij zwaar, maar toen de vogel zelf ging eten, viel ze gelijk al weer 100 gram af.

Toen de jonge roodstaart 16 dagen oud was, hebben we een 12 mm ring aangelegd, die overigens pas op de 20ste levensdag goed bleef zitten. Beter had waarschijnlijk een 11 mm ring geweest.

De kweek in het verdere verloop van 1986, ging beter. Op 2 juli het eerste ei van het tweede broedsel, op 6 juli gevolgd door het tweede ei. Na 30 dagen broeden kwam het eerste ei uit, vier dagen later het tweede. Alles verliep zonder problemen en de beide jongen werden door de oudervogels heel goed gevoerd. Zij nog vermeld dat we de vogels in die periode elke dag een verse wilgentak met het blad er aan verstrekten. Ze knaagden die helemaal op. Na 78 dagen vlogen beide jongen uit en werden nog zo'n twee maanden door de oudervogels gevoerd.

Mijn ervaring is dat indien de vogels in de winter niet in een verwarmde ruimte worden gehouden, het broeden dan problemen met zich brengt. Volgens mij is dat een slechte zaak die zeker de vitaliteit en de conditie van de jonge vogels niet ten goede komt.

P.J. Wisse, Meliskerke.

Kanaries kunnen veel verschillende ziekten oplopen, één daarvan is Atoxoplasmose. Het is natuurlijk niet zo dat we met zekerheid mogen zeggen dat we met deze besmettelijke ziekte te maken hebben zodra er ook maar een paar vogels dood gaan waarbij we menen, ziekteverschijnselen gezien te hebben zoals die zich bij Atoxoplasmose voordoen.

Wel is bij onderzoek naar de doodsoorzaak, in 1980 vastgesteld dat ruim 42 van een reeks onderzochte vogels e besmettelijke ziekte hadden en van c percentage waren er maar liefst meer dan 30% die aan atoxoplasmose gestorven waren.

Welke vogels lopen het grootste risico die ziekte te krijgen en wanneer reden tot groot alarm?

Voornamelijk jonge vogels vanaf zo'n weken en vervolgens tot na de ruijper de lopen, wanneer ze niet in optimale conditie verkeren, het grootste risico. Meteen even erbij vertellen, dat besmetting niet altijd problemen geeft, zoudus uw vogels hiermee besmet kunnen zijn zonder daarvan last te hebben.

Wanneer uw jonge vogels:

- dik zitten
- grote lever tonen
- gezwollen darmen hebben
- dunne ontlasting produceren
- enorm snel zeer sterk vermageren, dan is er een redelijk kans dat er atoxoplasmose heerst. In geval van ernstige besmetting, raken ook de bloedvaten in hersenen verstopt met als gevolg, dat

Atoxoplasmose bij kanaries.

gebrek aan zuurstof optreedt, en die vogels maken in de ernstigste gevallen de kopstand. Ze gaan dan met de kop naar de bodem en tuimelen soms al draaiende naar beneden om niet meer op te staan.

Met enige nadruk dient gezegd, dat er in zo'n geval atoxoplasmose kan heersen als men die symptomen denkt waar te nemen, zeker is dat dan nog niet. U kunt dit zelf niet met zekerheid vaststellen, daarvoor is onderzoek nodig door b.v. de gezondheidsdienst voor dieren.

Als een sterk vermoeden bestaat dat genoemde ziekte heerst, dan kunt u als volgt handelen:

- duidelijk zieke vogels afzonderen
- voldoende ruimte voor kleine aantallen vogels, dus geen overbevolking
- strenge hygiëne m.b.t. eet- en drinkgelegenheden
- zitstokken ontsmetten
- vers en veel zand op de kooibodem, vooral droge bodem
- extra zachtvoer met een juist eiwitpercentage beschikbaar stellen
- alle vogels behandelen met geneesmiddelen.

De meeste punten zullen voldoende duidelijk zijn, de extra aanvulling zachtvoer dient voor de nodige conditie verbetering. Als geneesmiddel is **Esb 3** geschikt en via de dierenarts te koop. Een kuur met dit geneesmiddel duurt 2 x 5 dagen met 3 dagen pauze daartussen. Indien genoemd middel in de sterkte van 7 1/2 % gebruikt wordt, dan is één zakje van 10 gram voldoende voor 2 1/2 liter water, de bijsluiters verschaft voldoende duidelijk-

heid. In ernstige gevallen de kuur een paar keer herhalen, echter niet constant blijven verstrekken i.v.m. mogelijk daarvoor optredende bloedingen.

Als je extra vitaminen gaat verstrekken tijdens de kuur, dan is m.i. een multivitaminereparaat daarvoor zeer geschikt.

Het is af te raden geneesmiddelen te verstrekken, als er niet met zekerheid een juiste diagnose werd gesteld. Toch denk ik dat hier een uitzondering gemaakt mag worden, het hier genoemde geneesmiddel werkt vrij snel op zowel atoxoplasmose als coccidiose. Het verschil tussen die beiden is uitsluitend door deskundigen vast te stellen. Dus bij onderzoek in laboratorium. Laten we echter eerst onderzoeken waarmee we te maken hebben, dan is het niet onwaarschijnlijk dat u uw jonge vogels niet meer bezit op het moment dat exact vaststaat welke ziekte heerst. Natuurlijk kunt u wel de zieke vogels laten onderzoeken en gelijktijdig starten met genoemde maatregelen.

Vogels in optimale conditie hebben voldoende weerstand, ze kunnen dan met atoxoplasmose besmet zijn maar hebben er geen last van. Wel kunnen dit smetstofdragers blijven en de minder vitale vogels last bezorgen. Het is m.i. ook niet uitgesloten, dat de lichtere kleuren, mogelijk in combinatie met iets minder weerstand, meer vatbaar zijn dan b.v. vogels uit de groenserie. Dit zou dan een verklaring kunnen zijn voor het eerst ziek worden van de isabellen en pastellen uit de lichtere kleuren.

Hoe voorkomen?

- Vooral opletten met aan te kopen vogels

- Genoemde maatregelen (hygiëne) constant toepassen
- Uw vogels in een zo goed mogelijke conditie houden
- Goede en vooral juiste voeding verstrekken
- Zorg voor zuivere en constant droge bodembedekking

Bedenk, dat we de oorzaak niet weg nemen door de verstrekking van geneesmiddelen, zeker niet door constante verstrekking daarvan. Door gezonde vogels constant een juiste voeding te verstrekken en ze in goede conditie te houden, daarbij eerder aangehaalde hygiëne toe te passen en muizen en insecten buiten te houden, zijn we op de goede weg.

Zelfgemaakte fouten zullen vaak de oorzaak van de ziekte zijn, ook kan de oorzaak liggen bij de aangekochte vogel, zeker als de nieuweling meteen bij de andere vogels wordt geplaatst. De nieuweling wat langere tijd afzonderen van de rest kan bijdragen tot minder problemen.

Bedenk je ook twee keer alvorens je vogels koopt bij iemand, die constant geneesmiddelen verstrekt, zeker als die verstrekking antibiotica betreft.

Al met al, geen overbevolking, een optimale verzorging, voorzichtigheid met nieuwkomers, juiste voeding, goede huisvesting en strenge hygiëne, geen onnodig gebruik van geneesmiddelen, dit alles te samen zal uw vogels in de vereiste conditie houden. Daardoor beperk je de kans, dat uw vogels ten onder gaan aan atoxoplasmose.

A. v. Eck.

VOGEL '88

meer dan 8000 vogels in honderden soorten.

De GROOTSTE VOGELSHOW VAN NEDERLAND

Van 14 t/m 17 januari 1988

in HET TURFSCHIP te BREDA

Een echte NBvV-show, altijd nieuw, boeiend en leerzaam

Geopend

donderdag 14/1 van 11-18 uur

vrijdag 15/1 van 10-18 uur

zaterdag 16/1 van 10-18 uur

zondag 17/1 van 10-17 uur

Amazona Brasiliensis

Amazone brasiliensis is in Brazilië bekend onder de naam Papagaio da cara roxa hetgeen naar het Engels vertaald zo veel betekent als Purple face Parrot. De Duitse en Nederlandse naam is Roodstaart amazone.

Ze komen voor in een gebied dat zich beperkt tot de zuidzijde van de kuststreek tussen Sao Paulo en Parana, om precies te zijn de (nog) beboste eilanden van Paranaguá, nabij de provincie Parana. De soort komt voor op de lijst BUD en terecht. Hun aantal is nog maar klein hetgeen te wijten is aan bejaging en stroperij maar vooral door ontbossing. Deze amazonepapegaaien leven voornamelijk in hoge bomen waarin ze ook hun nestplaatsen vinden en het zijn juist die hoge bomen welke in groten getale worden gerooid ten behoeve van de houtproductie.

Dr. Pedro Scherer Neto verricht thans een uitgebreide studie over de soort. De vogels zijn ongeveer 36 cm groot, ze broeden 30 dagen en de jonge vogels blijven ongeveer 55 dagen in het nest. Voor de tweede maal heeft men in Brazilië een koppel van deze amazones in een kleine voliëre geplaatst met het doel te onderzoeken of ze zich ook in gevangenschap

willen voortplanten. Het laatste experiment heeft plaatsgevonden in een van de kooien van Nelson Kwall in Sao Paulo. Ze zijn gehuisvest in een kooi van 1 x 1 x 1 meter, waarvan twee wanden van hout zijn en twee wanden bespannen met gaas. Het hout is 6 mm dik. Ook de bodem van de kooi is van eenzelfde soort hout en bedekt met zaagsel. In de kooi is een nestkast geplaatst, gemaakt van pijnboomhout, met een bodemoppervlakte van 30x10 cm en 40 cm hoog. Op de bodem van die nestkast is een laag van 3 cm zaagsel aangebracht.

In november 1986 legde de pop 3 eieren waarvan er maar één bevrucht bleek te zijn. Dat ei is ook uitgekomen. Teneinde na te gaan of het koppel tot een volgende broedronde zou komen, is de jonge vogel op de leeftijd van 15 dagen uit het nest gehaald en met de hand grootgebracht. In januari van dit jaar is de pop wederom met nestelen begonnen maar niet meer dan dat. Van eieren leggen was

geen sprake en gehoopt wordt nu op een volgende broedperiode.

Als voedsel worden zonnepitten verstrekt aangevuld met een variatie aan kleinere zaden zoals kanariezaad, haver en paddy. Tevens worden er wat hondebrokken gegeven en pinda's. Ze eten ook groene mais en suikerriet, verschillende vruchten en knagen graag aan strohalmen. Het drinkwater wordt elke dag verset en zo af en toe krijgen ze wat twijgjes van de Choroa – Salix en droge bladeren van willekeurige bomen. Wat extra vitamine E wordt ze middels wat vochtig brood toegediend en één maal per jaar een wormkuur.

Tekst en Foto's:
dr. Pedro Salviano Filho, Brazilië

De Goudrug honingeter.

Tekst en foto's: Jos Hubers.

Het rugdek, wat we helaas niet kunnen zien, is goudgroen van kleur.

De goudrughoningeter behoort, zoals de naam al zegt, tot de familie honingeters (Meliphagidae) waarvan er zo'n 160 soorten bekend zijn. Deze honingeter vinden we in de nomenclatuur terug onder het geslacht Melithreptus. Dit geslacht bestond tot voor zo'n 3 jaar terug nog uit 7 soorten, maar is nu teruggebracht tot 6 soorten. Ze komen allen voor in Australië. Alleen van de witkeelhoningeter komt zowel in Australië als in Nieuw Guinea een ondersoort voor. De held van het verhaal was tot voor kort het 7e soort. De Australische ornithologen hebben hem nu echter definitief als ondersoort bestempeld van de zwartkinhoningeter (Melithreptus g. gularis). De goudrughoningeter draagt nu M.g.laetior als naamkaartje. Van de laatste werden eerst in totaal 4 ondersoorten onderscheiden, met de zwartkinhoningeter

erbij zouden dat er 5 geweest zijn. Het totale aantal is echter teruggebracht tot de 2 eerder genoemde ondersoorten.

De goudrug vinden we in het midden noorden en noordwesten van Australië en de nomi-naatvorm in het oosten en zuidoosten. In het midden van Queensland komen ze door elkaar voor. Als we de foto goed bekijken zien we een kleir gekleurd plekje boven het oog. Dit is een naakt stukje huid wat kenmerkend is voor het geslacht. Het ligt aan de soort of de kleur wit, groenachtig, blauw of rood is. Bij de zwartkinhoningeter is de kleur van dit stukje huid meer blauwachtig en de rug in vergelijking met de goudrug dofgroen.

De vogels zijn ongeveer 16 cm lang. De geslachten zijn gelijk van kleur. Jonge vogels zijn te onderscheiden door de bruine kleur van de kop. De goudruggen lever

in kleine rondtrekkende groepjes van 2 tot 12 vogels. Omdat het voedselterritorium van iedere groep zo groot is, dit in verband met de droge gebieden waarin ze voorkomen, zie je vaak maar één exemplaar.

Van juli tot december wordt er genesteld. Dit nest is een klein, diep kommetje hangend tussen 2 twijgen op 3 tot 15 m. hoogte. Het legsel blijft beperkt tot 1 à 2 eieren. De kleur van de eieren is lichtroze met roodbruine stipjes. De broedtijd is 14 à 15 dagen en na 13 à 14 dagen vliegen de jongen al uit. Deze worden uitsluitend met insecten grootgebracht. Vaak worden de jongen ook gevoerd door andere leden van de groep, een gedrag dat we bij meer vogels die in groepsverband leven zien.

SERINUS – DE CINI'S

Cini's zoals we de meeste serinussoorten behoren te noemen, zijn bijzonder geliefde vogels. Vooral de Afrikaanse soorten worden door de vogelliefhebbers in ruime aantallen gehouden en gekweekt.

In het algemeen zijn het vertrouwelijke, rustige vogels die zich uitstekend lenen voor kooi of volièrre en daarin, mits die huisvesting en ook de voeding en verzorging adequaat zijn, tot voortplanting komen.

Daarbij dient wel te worden opgemerkt dat ondanks de nauwe verwantschap met de zang-, kleur-, vorm- en postuurkanarie, deze laatste al volledig gedomesticeerd zijn. Cini's zijn dat niet en ten aanzien van het houden en kweken moet daar wel rekening mee gehouden worden. De mannelijke exemplaren zijn in het algemeen uitstekende zangers en alleen daarom al is het houden van deze vogels zeer aangenaam.

Zang

Hoogstwaarschijnlijk hebben ze aan hun zangcapaciteiten de al van oudsher in België gebezigde naam 'cini' te danken, vermoedelijk afgeleid van het latijnse 'canere' wat 'zingen' betekent via 'Lus-cinia' welke raam aan de in Europa voorkomende nachtegaal is gegeven.

Zekerheid daarover heb ik niet, het is een veronderstelling.

Het zijn de mannetjes die qua zang het meest en welluidendst van zich laten horen. Dat zingen heeft een bepaald doel, namelijk aanduiding van een territorium waardoor mannelijke soortgenoten instinctief weten dat ze beter uit de buurt kunnen blijven; het lokken van een vrouwtje en het brengen van een vrouwtje tot paarbereidheid. Het échte zingen is derhalve een zaak van de man.

Overigens laten ook de popjes wel van zich horen maar dat is dan in hoofdzaak een vorm van communicatie tussen hem en haar, waarbij de voordracht, toonhoogte en uitdrukking per soort bij man en pop gelijk zijn. Er is een onderscheid tussen wederzijdse lokroepen, signalering van gevaar c.q. oproepen van agressie als bijvoorbeeld soortgenoten een toegeëigend gebied binnendringen en bij voedselvondsten. Ook de jongen in het nest laten al van zich horen, zij uitin bedelgeluiden als ze voedsel verlangen.

De kleinere cini-soorten zijn in het algemeen de beste zangers, denk maar aan de mozambiquesijs en de edelzanger.

Aanschaf

Het aanschaffen van cini's is enerzijds een kwestie van vertrouwen, anderzijds dient men zelf ook bepaalde zaken in het oog te houden; heeft men een eigen verantwoordelijkheid. Trouwens, dat geldt in alle gevallen waar het om aanschaffen van vogels gaat evenzo dat er van de koper verwacht mag worden al enige kennis van de betreffende vogelsoorten te bezitten.

Enkele punten waar op gelet moet worden zijn o.a. hoe zijn de vogels bij de handelaar gehuisvest, voldoende ruim, schone frisse kooien, geen bevuilde drinkwater- of zaadvoorziening etc.. Wat de vogels zelf betreft, zijn ze levendig en kijken ze fris uit de oogjes, zitten ze glad in de veren en niet zo maar wat te doezelen, kortom is de eerste indruk er een van 'die zien er gezond uit' of zijn er twijfels.

In het laatste geval is extra waakzaamheid geboden.

Daar waar het gaat om soorten waarbij van een sexueel dimorfisme geen sprake is, waar geen uiterlijk waarneembaar verschil bestaat tussen man en pop, hetgeen ook bij enkele cini-soorten voorkomt, is het al erg moeilijk zo niet onmogelijk om met zekerheid een paartje te bemachtigen. En om paartjes gaat het ons, we willen uiteindelijk met de vogels wel kweekresultaat behalen. Als het financieel haalbaar is, is het wellicht verstandig om in dergelijke gevallen meer dan twee exemplaren aan te schaffen. Later hebben dan de vogels de mogelijkheid en de

1 Roodvoorhoofd cini (P.P.)

2 Cini (C.S.)

vrijheid om een eigen partner te kiezen hetgeen de kans op voortplanting duidelijk vergroot.

Bij het aanschaffen van soorten waarvan man en pop wel duidelijk te herkennen zijn, dienen we ons ook af te vragen of het al of niet jonge vogels zijn. In de regel gelijken jonge vogels op volwassen popjes. Neem bijvoorbeeld de mozambiquesijs. Hoeveel 'popjes' zouden er niet ver- en gekocht zijn die later in de volière op kleur zijn gekomen en wel degelijk mannetjes bleken te zijn. Al met al, het aanschaffen van echte paartjes is lang niet altijd even gemakkelijk.

Acclimatisatie

Na het aanschaffen van de vogels moeten ze enige tijd apart

worden gehuisvest, het liefst in een ruime broedkooi op een lichte en rustige plaats zodat ze zich in alle rust kunnen acclimatiseren en ook kunnen wennen aan het voedsel dat wellicht toch weer anders van samenstelling is dan hetgeen ze tot dan gewend waren.

In een dergelijke kooi zijn de vogels ook beter te observeren hetgeen tijdens de acclimatisatieperiode wel regelmatig moet gebeuren want juist daardoor leren we ze kennen.

Tijdens die periode letten we er tevens op of er onder de vogels zelf een goede verstandhouding heerst, zeker als het gaat om een paartje, om man en pop.

Het gebeurt helaas nog maar al te vaak dat aan pas gekochte vogels al direct allerlei medicamenten of extra vitaminen

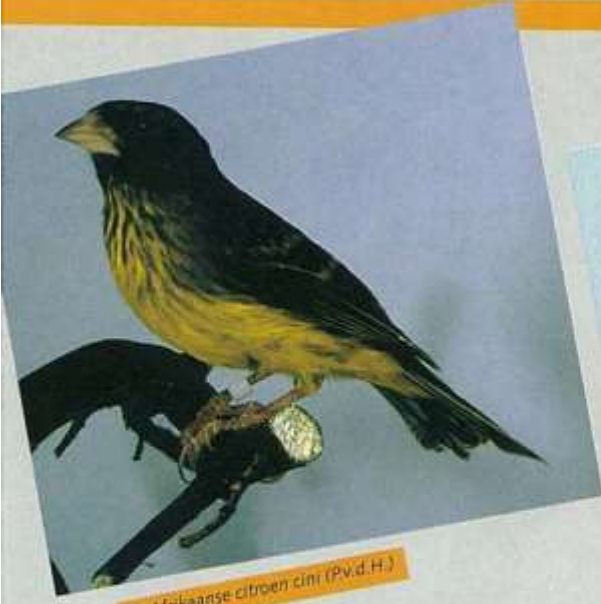
3 Europese kanarie (G v.B.)

4 Citroen cini (G v.B.)

SERINUS – DE CINI'S

6. Afrikaanse citroen cini (P.v.d.H.)

5. Grijsnek cini (T.d.B.)

worden toegediend, zogenaamd 'ter voorkoming van'. Als er daartoe geen echte aanleiding is, moet men dat niet doen. In veel gevallen werkt dat juist averechts op de gezondheid en de conditie van de vogels.

Nee, het beste wat we kunnen doen is ze gewoon een goed zaadmengsel geven aangevuld met wat ei- of universeelvoer en constant helder en fris drink- en badwater. Niets meer en niets minder. Is er eventueel wel sprake van een zieke of duidelijk uit conditie zijnde vogel, zet die dan apart en dan nog het liefst in een ziekenkooi en handel zoals de omstandigheden dat vergen.

5a. Grijsnek cini (flavivertex) (G.v.B.)

6a. Zwartkop cini (T.d.B.)

Samengevat, gun de vogels tijdens de acclimatisatieperiode alle rust en verzorg ze goed.

Huisvesting

Als na enige tijd, gemiddeld na zo'n vier weken, de vogels nog in goede conditie zijn, dan kunnen ze in de voor hen beschikbare ruimte worden ondergebracht. Hoe, waar en waarin hangt van allerlei factoren af, zoals de accommodatie bij de liefhebber en wat is zijn doelstelling. Wil hij met de vogels kweken of houdt hij ze alleen maar voor de zang. In dit bestek ga ik er van uit dat het de bedoeling is dat de vogels tot voortplanting komen.

Met name de kleinere soorten komen in de broedkooi redelijk tot broeden. De praktijk wijst ook uit dat de grotere soorten beter in de voliëre te kweken zijn. Is men aangewezen op de broedkooi dan moet die wel voldoende ruimte bieden, maar wat is ruim. In het boek 'Kweken met vogels' schreef ik indertijd dat de breedte van een kooi 7 x zo groot moet zijn als de lengte van de vogel; de diepte van de kooi 3 x de lengte van de vogel en de hoogte 4 x de lengte van de vogel. Met andere woorden, een mozambiquesijs is 11 cm groot en de kooi waarin een paartje van deze soort wordt gehuisvest moet dan minimaal 7 x 11 cm is 77 cm breed zijn, 3 x 11 is 33 cm diep en 4 x 11 is 44 cm hoog. Deze vuistregel acht ik ook in dit verband zeer wenselijk. Let wel, een kooi kan nooit te groot zijn. Vooral als men vogels wil kweken moeten wij ze daar echt de ruimte voor geven.

In een van drie dichte wanden voorziene broedkooi voelen de vogels zich in zekere zin veilig en geborgen. Er is een goede controle op ze uit te oefenen en de vogels zelf worden het minst verstoord. Desalniettemin, in de voliëre zullen de meeste cini-soorten zich het beste thuis voelen en in het algemeen ook wat gemakkelijker tot broeden komen. Zo'n voliëre moet dan wel aan bepaalde eisen voldoen. De buitenvlucht bijvoorbeeld dient rijkelijk beplant te zijn. Coniferen, dennetjes, buxus, vuurdoorn, vlier etc. lenen zich hiervoor uitstekend. Struiken en planten bieden de vogels extra beschutting, ruime gelegenheid tot nestbouw en een extra aanvulling op het menu doordat het groen ook insecten aantrekt die door de vogels gesnapt kunnen worden.

Tevens moet aanluitend op de buitenvlucht een goed, droog en tochtvrij binnenvlucht gesitueerd zijn. Als de mogelijkheid er is om die binnenuimte tijdens strenge koude nog wat te verwarmen is dat helemaal ideaal. Het is namelijk aan te bevelen om cini's, zeker waar het pas geïmporteerde vogels betreft, op z'n minst vorstvrij te laten overwinteren. Immers, de meeste soorten komen uit tropische en subtropische gebieden en extreem lage temperaturen kennen ze niet zo, zeker niet waar het die vochtige koude betreft zoals we die in ons land kennen. Het is evenwel ook niet nodig om ze in de winter echt warm te houden, integendeel zelfs. Temperatuurverschillen veroorzaakt door de jaargetijden kunnen ze heel goed verdragen en die zullen in het algemeen ook een gunstige uitwerking hebben op hun hormonenhuishouding. De bereidheid tot broeden ligt in het algemeen bij 'koud' gehouden vogels hoger dan bij die welke de winter in een echt verwarmde ruimte hebben doorgebracht.

Kunnen we in de broedkooi slechts één paartje cini's houden, in de gezelschapsvoliëre zijn er wat dat betreft meer mogelijkheden alhoewel ook dat beperkingen kent. In een voliëre van normale gemiddelde afmetingen kunnen naast diverse andere vogelsoorten ook paartjes van verschillende cini-soorten worden gehouden, echter nooit meerdere paartjes van één soort. Des-

ondanks komt het toch wel voor dat er een slechte verstandhouding ontstaat onder soorten die in hun uiterlijke verschijningsvorm sterk op elkaar lijken terwijl het toch verschillende soorten betreft. Vooral in de broedperiode kan er enig agressief gedrag ontstaan ook door soorten die buiten de broedperiode zo verdraagzaam lijken te zijn. Een liefhebber met een beetje ervaring onderkent die situaties tijdig en voelt als het ware aan wanneer ingrijpen nodig is.

Pas als er van een echt grote voliëre sprake is, ik denk aan een oppervlakte van meer dan 20 m², dan is het te proberen om meer dan een paartje van één soort daarin onder te brengen. Zo'n voliëre biedt voldoende ruimte om elk paartje een eigen territorium te verschaffen.

In alle gevallen dienen we in de gezelschapsvoliëre wel voor overbevolking te waken. Zo op het oog ontstaan er in dicht bevolkte voliëres weinig strubbelingen. Dat komt omdat de een vaak de ander verhindert om tot echte agressieve daden te komen. Ze worden gedwongen die te onderdrukken en of dat psychisch verantwoord voor ze is, ik denk het niet. Ook is het dan zo dat de vogels vaak zó druk met een ander bezig zijn dat ze hun eigen partner uit het oog verliezen met als gevolg dat er van broeden vaak weinig of niets terecht komt.

De voeding

Als hoofdvoedsel verstrekken we de grote cini's een goed kanariezaadmengsel aangevuld met wat extra negerzaad, slazaad, hennep en onkruidzaden. Voor de kleinere soorten een kwalitatief goed zaadmengsel voor exoten aangevuld met gras- en onkruidzaden. Tevens verstrekken we ze wat gekiemde zaden gemengd door het eivoer en eventueel met nog wat universeel insectenvoer. Ook wat groenvoer, zoals een blaadje sla, an-

SERINUS – DE CINI'S

dijvie, vogelmuur, herderstasje, etc. etc. dient ze te worden gegeven. Als levend voer komen in aanmerking meelwormen, pin-ky's, buffalowormen, mierenpoppen, bladluis etc.

Vooral tijdens de broedperiode kan het verstrekken van levend voedsel van groot, ja zelfs voor de jongen van levensbelang zijn. Overigens zal met het verstrekken van levend voedsel, vooral tijdens de broedperiode, wel eens gepioneerd moeten worden. Het komt voor dat oudervogels te snel weer broedrijp zijn, aan een nieuw legsel beginnen en ofwel de jongen van het voorgaande broedsel uit het nest gooien ofwel dat die niet tot volledige zelfstandigheid worden gebracht. In beide gevallen de dood als gevolg. Aanmerkelijk minder meelwormen verstrekken wil dan wel eens helpen.

Naast dit alles moeten we er vanzelfsprekend ook dagelijks voor zorgen dat de vogels fris drinkwater krijgen en tevens helder en fris badwater. In zomerse perioden nemen diverse cinisoorten veelvuldig een bad, andere daarentegen een of twee maal per dag. Tenslotte mag er nimmer een schaalje grit en maagkiezel ontbreken.

De kweek

Onder het kopje 'De aanschaf' heeft u kunnen lezen dat het niet altijd gemakkelijk is om al direct een paartje samen te stellen. Ik ga er nu maar gemakshalve van uit dat dit op de een of andere manier is gelukt. Vervolgens rijst dan de vraag hoe liggen de verhoudingen tussen die twee. Verstaan ze elkaar, is er een goede harmonie, een goede onderlinge verstandhouding? Dat is een van de belangrijkste factoren bij het komen tot voortplanting. Als het tussen beide vogels niet accordeert kun je het wel vergeten. In zo'n geval zit er niets anders op dan partnerruil toe te passen tenminste als dat nog mogelijk is, want waar haal je ineens een andere man of pop vandaan. Helaas, er is geen andere mogelijkheid.

Als we constateren dat het mannetje zijn vrouwtje voert of regelmatig snavelcontact heeft, zogenaamd symbolisch voert, dan mogen we er van uitgaan dat het klikt tussen die twee, dan is er met recht hoop op nageslacht.

In geval het pas geïmporteerde vogels betreft, mag het eerste jaar dat we ze in kooi of volièrre hebben niet al te zeer op kweekresultaat worden gerekend. Lukt het wel, dan is dat echt kweekersgeluk. In de regel is het zo dat als de vogels een keer overwinterd hebben, de kans dat zij tot broeden komen groter is. Cini's broeden in het algemeen in het voorjaar en in de zomer. Het komt evenwel ook voor dat ze de in hun land van herkomst geldende seizoenindeling handhaven en bij ons pas in het najaar tot broeden komen; in Afrika is het dan voorjaar.

We zorgen er voor dat er een rijke variatie aan nestmateriaal in de kooi of volièrre voor de vogels beschikbaar is, zoals kokosvezel, malse grasstengels, zacht hooi, mos, sharpie, paardehaar, plantenwol etc.

Het zijn overwegend de popjes die daadwerkelijk nestbouw plegen. Van de kleinsortige cini's helpen de mannetjes daar wat bij, bij andere soorten dragen soms mannetjes wat materiaal aan en weer andere soorten steken er geen snavel naar uit.

De plaats waar het nest komt wordt ook in hoofdzaak door het popje bepaald en kan heel verschillend zijn. In de volièrre bieden we ze daartoe voldoende gelegenheden. Op de eerste plaats zijn er de struiken waarin ze, meestal op een tak en dicht bij de stam, een vrijstaand nestje bouwen. We kunnen ook bossen heide en brem, waarin we dan een holte aanbrenghen, aan de volièrrewanden bevestigen maar ze broeden ook wel in zo hoog mogelijk opgehangen en met enige conifeertakjes gecamoufleerde kanariënestbakjes of kastjes.

De nestjes zijn komvormig en van binnen bekleed met zachte materialen. Een gemiddeld legsel bestaat uit 3 tot 5 eitjes die witachtig blauw-groen of vaal blauw van kleur zijn. De schaal is bezet met roodachtig bruine, grijsachtige of zwarte druppels, vlekjes en haaltjes.

Alleen het popje broedt en ze begint daar pas serieus mee als het voorlaatste eitje is gelegd. Het komt wel eens voor dat een mannetje haar aflost maar dat is dan van heel korte duur en mag in feite geen naam hebben. Wel houden de mannetjes zich bezig met het voeren van het popje. Hij voert haar op het nest wat a's voordeel heeft dat de eitjes constant warm blijven.

De broedduur bedraagt gemiddeld 14 dagen. Jonge cini's hebben een vleeskleurige huid waarop lichtkleurige donsveertjes voorkomen. De snavelranden zijn week en vuilwit tot creme van kleur.

Beide oudervogels voeren de jongen uit de krop. Het op die wijze voorgeweekte voedsel wordt als het ware in de slokdarm van de jongen gepompt. Die jongen stimuleren hun ouders daartoe door het uiten van bedelgeluidjes maar vooral ook door het sperren van hun orangerode bekjes.

Op een leeftijd van 11 tot 16 dagen verlaten de jongen het nest om daarin niet meer terug te keren. Vliegen doen ze aanvankelijk wat onbeholpen maar dat leert snel. De eerste dagen houden ze zich voornamelijk op in het struweel. Als ze eenmaal het nest hebben verlaten is de zorg voor ze toebedeeld aan de man. In het algemeen zijn de jonge vogels drie weken na het uitvliegen zelfstandig. Als we er echt zeker van zijn dat ze voor hun eigen kostje kunnen zorgen, dienen we ze bij de oudervogels weg te halen. Als dat niet gebeurt is de kans groot dat de oudervogels ze in hevige mate gaan achtervolgen en zullen er dan zeker slachtoffers vallen.

In de regel wordt er vrij snel na het eerste aan een tweede legsel begonnen. Per seizoen kunnen 2 tot 3 broedsels worden grootgebracht. Uiteraard voorzien we onze jonge cini's van een passende voeding. Voor de kleinere soorten hanteren we ringmaat 2.3 of 2.5 mm en voor de grotere soorten 2.9 mm.

Het tijdstip van ringen kan best verschillen, dat hangt af van de groei en ontwikkeling van de jongen gedurende de eerste dagen. Gemiddeld kan er geringd worden als ze 7 dagen oud zijn. Het is wel verstandig om de ringen zwart te maken of met een stukje ventielslang te omkleden zodat ze in het nest niet opvallen. Als dat niet gebeurt zou het kunnen zijn dat de oudervogels de ring aanzien voor iets wat bepaald niet in de wieg hoort en er uit werken. Dat er op dat moment ook een jonge vogel het nest uit wordt gegooit ontgaat ze.

Vangt de broedtijd aan als de dagen gaan lengen, zodra de dagen weer korter worden zet de rui zich in. Jonge vogels onder-

7 Edeltzanger (H.M.)

8a Reichenow edeltzanger (H.B.)

9 Mozambiquesijs (G.v.B.)

360

8 Geelstuit edeltzanger (C.S.)

8b Zwartkeel edeltzanger (H.B.)

SERINUS – DE CINI'S

10c Geelbuik cini (marshalli) (G.v.B.)

10b Geelbuik cini (flaviventris) (G.v.B.)

10a Geelbuik cini (damarensis) (H.B.)

10 Witbuik cini (G.v.B.)

gaan een jeugdruil waarbij vleugel- en staartveren zich niet wisselen. Volwassen vogels krijgen een totaal nieuw verenpakje, evenals nieuwe vleugel en staartveren. De rui duurt ongeveer 8 tot 13 weken. Tijdens de ruiperiode verzorgen we de vogels met wat meer zorg. Dagelijks een vers portie eivoer, naast het normale menu, mag zeker niet ontbreken evenmin helder en fris badwater.

Naamgeving

Een wetenschappelijke naam bestaat uit minimaal twee gedeeltes. Het eerste gedeelte welke met een hoofdletter begint is de naam van het geslacht waartoe de vogel behoort, het tweede gedeelte betreft de soortaanduiding. Indien er sprake is van ondersoorten, bestaat de wetenschappelijke naam uit drie gedeeltes.

In de internationale vakliteratuur zijn lang niet alle geslachtsnamen gelijklopend en hebben we te maken met continentale en angelsaksische opvattingen.

In het eerste geval wordt de groep *cini*'s ingedeeld in de navolgende geslachten: **Ochrospiza**, **Crithagra**, **Polioptila**, **Serinus**, **Dendrospiza** en **Pseudochoroptila**. Volgens de angelsaksische opvattingen behoren alle hiervoor genoemde geslachten tot het ene geslacht **Serinus**, waarnaar ook onze voorkeur uitgaat. Wat de Nederlandse naamgeving betreft is er al helemaal geen eenheid. We komen in deze geslachtengroep allerlei namen tegen zoals *cini*, edelzanger, sijs, kanarie en zelfs vink. Nu zijn er enkele namen dermate sterk ingeburgerd dat daar geen verandering meer mogelijk is, ik denk aan mozambiquesijs, edelzanger en alariovink. Dat moeten we zo maar laten. We kunnen echter alle andere soorten naar mijn mening het beste *cini* noemen, bijvoorbeeld geelbuik *cini* in plaats van dubbele mozambiquesijs, grijsnek *cini* in plaats van kaapse kanarie, zwartkin *cini* in plaats van boskanarie, roodvoorhoofd *cini* in plaats van roodvoorhoofd kanarie, diksnavel berg *cini* in plaats van Berg edelzanger etc. etc.

De soorten

Ik noem u de *serinus*-soorten conform zoals ze worden genoemd in de Checklist of the Birds of the World van Howard en Moore.

De wetenschappelijke namen die de voorkeur dienen te hebben zijn **vet** gedrukt. De wetenschappelijke benamingen die niet onze voorkeur hebben staan tussen (). Ook de te hanteren Nederlandse benamingen zijn **vet** gedrukt.

Roodvoorhoofd *cini*, **Serinus pusillus**.

Verspreiding: Klein Azië, Pakistan, Iran en het westelijk Himalayagebied. Lengte 12 cm. Nauwelijks uiterlijk waarneembaar verschil tussen man en pop, de laatste is wat grijzer van kleur. De soort wordt ook wel roodvoorhoofdkanarie genoemd. Afbeelding 1.

Cini, **Serinus serinus**.

Verspreiding: West en Centraal Europa, Klein Azië en Noord Afrika. Lengte 11,5 cm. De popjes zijn minder contrastrijk en valler van kleur. Afbeelding 2.

Syrische *cini*, **Serinus syriacus**.

Verspreiding: Libanon, Syrië, Irak en Egypte. Lengte 13 cm. Voorhoofd, wangen, keel en oogring citroengeel, de rest van de kopbevedering grijsachtig van kleur. Rugdek vaal bruingrijs van kleur met weinig bestreping. Vleugel- en staartpennen hebben brede gele zomen. De onderzijde lijkt sterk op die van de Euro-

pese kanarie. De popjes zijn minder krachtig van kleur en tekening.

Europese kanarie, **Serinus canaria**

Verspreiding: De Canarische eilanden, de Azoren en Madeira. Lengte 13 cm. De popjes zijn meer geelgrijs van kleur met minder sprekende bestreping. Afbeelding 3.

Citroen *cini*, **Serinus citrinella**

Verspreiding en ondersoorten: **S.c.citrinella**, Zuid Europa, **S.c.corsicana**, Corsica en Sardinië. Lengte 12 cm. Rugdek grauw tot olijfgroen, bovenkop grijsachtig groen en voor de rest is de kopbevedering, keel en borst olijfgel. Onderzijde vanat de borst vaag bestrept geelgroen, spitse snavel. De vleugeltekening doet sterk denken aan die van de Europese sijs, *Spinus spinus*. De popjes zijn valer van kleur en de grijze band op de halszijden is rondom aaneengesloten. *S.c.corsicana* heeft een roodachtig bruin rugdek. De soort wordt ook wel Citroensijs genoemd. Afbeelding 4.

Tibethaanse *cini*, **Serinus thibetanus**.

Verspreiding: Nepal, Zuidoost Tibet, Noordoost China en West China. Lengte 12 cm. Grijsgroen bovendeel, vleugels- en staartpennen met geelachtige zomen, gele oogstreep, kin, keel, borst en onderzijde nagenoeg onbestrept geel uitlopend tot vuilwit bij de onderstuit. De kopzijden zijn grijsgroen. Popjes zijn valer en minder sprekend van tekening.

Grijsnek *cini*, **Serinus canicollis**.

Verspreiding en ondersoorten: **S.c.flavivertex**, Ethiopië tot Noord Tanzania; **S.c.sassii**, Zuid Zaire tot Noord Malawië; **S.c.huillensis**, Centraal Angola; **S.c.griseitergum**, Oost Zimbabwe; **S.c.thompsonae**, Transvaal en noordelijke Kaaprovincie; **S.c.canicollis**, Kaaprovincie. Lengte 13 cm. De popjes hebben een kleinere geelgroene keelvlek en de grijze band om de nek en hals is rondom gesloten. Op het rugdek zijn zij veelal bruiner van kleur en sterker bestrept. Tussen de ondersoorten zijn geringe tot wat grotere uiterlijke verschillen. De soort wordt ook wel Kaapse kanarie genoemd. Afbeelding 5. *S.c.canicollis* afbeelding 5a *S.c.flavivertex*.

Zwartkop *cini*, **Serinus nigriceps**.

Verspreiding: Noord Ethiopië. Lengte 13 cm. Deze *cini* heeft een geheel dofzwarte kop, zoals we dat ook kennen van de magelaansijs, *Spinus magellanicus*. De rest van de bevedering is olijfgroen, de onderzijde meer geelgroen. Vleugels en staartpennen zwartachtig. Bij de popjes is de zwarte kop groen bevaasd.

Afrikaanse citroencini, **Serinus (Dendrospiza) citrinelloides**.

Verspreiding en ondersoorten: **S.c.citrinelloides**, Ethiopië Zuidoost Soedan; **S.c.kikuyensis**, West Kenia; **S.c.brittoni**, Kenia; **S.c.frontalis**, West Oeganda, Oost Zaire, Noordwest Tanzania; **S.c.hypostictus**, Zuid Kenia, Oost Zambia tot Mozambique; **S.c.martinsi**, Angola. Lengte 12,5 cm. Het mannetje is groenachtig geel van kleur met zware donkere bestreping er geel omzoomde vleugel- en staartpennen. Keel en buik zijn geel en licht bestrept. Rond de opvallend fijne snavel een zwartachtig maskertje. De popjes zijn zwaarder bestrept en missen het zwarte maskertje. De ondersoorten verschillen van elkaar. Zo is **S.c.frontalis** warmer van kleur minder bestrept en met een duidelijk zwart maskertje. Het popje heeft een gele kin en keel. De soort wordt ook wel Fijsnavel *cini* genoemd. Afbeelding 6.

SERINUS – DE CINI'S

Zwartmasker cini, *Serinus* (*Dendrospiza*) *capistratus*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.c.capistratus*, Gabon tot Noord Angola, Zambia; *S.c.hildegardae*, Zuid Angola. Lengte 13 cm. Deze soort lijkt veel op de voorgaande, *S.c.citrinelloides*, maar heeft echter een duidelijk zwaardere snavel. Het zwarte masker is wat verder uitgebreid en op het voorhoofd, boven de smalle zwarte band, geelgroen.

Van Someren's cini, *Serinus* (*Dendrospiza*) *koliensis*.

Verspreiding: Oeganda, West Kenia, Roewanda. Lengte 13 cm. Gelijkt veel op *S.capistratus*, de voorgaande soort. De bestreping op kop en mantel is evenwel donkerder en het zwart op kin en keel is uitgebreider en scherper afgeleind.

Zwartkin cini, *Serinus* (*Dendrospiza*) *scotops*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.s.transvaalensis*, Noord en Oost Transvaal; *S.s.umbrosus*, Zuidoost Transvaal, Natal en zuidelijke Kaaprovincie; *S.s.scotops*, Zuid Natal en Oostelijke Kaaprovincie. Lengte 13,5 cm. Het rugdek van de man heeft een donkerder groengele grondkleur als de onderzijde van het lichaam, met daarop zwarte lengtestrepen. De popjes zijn minder sprekend van kleur, vaak grover bestrept en zij missen de kleine zwarte kin en geelkleurige keelvlak. De soort wordt ook wel Boskanarie genoemd. Afbeelding 6a.

Edelzanger, *Serinus* (*Ochrospiza*) *leucopygius*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.l.riggenbachi*, Senegal tot Tsjaad en de Centraal Afrikaanse Republiek; *S.l.pallens*, Noord Nigeria; *S.l.leucopygius*, Oost Soedan en Noord Ethiopië. Lengte 10,5 cm. Geen uiterlijk waarneembaar verschil tussen man en pop en geringe verschillen tussen de rassen onderling. *Pallens* heeft de heiderste tinten en bij *riggenbachi* is de keelvlak witter. Afbeelding 7.

Serinus (*Ochrospiza*) *atrogularis*

Dit geslacht kent een negental ondersoorten waarbij er enkele zijn die duidelijk van elkaar verschillen en waaraan ook aparte niet wetenschappelijke namen zijn toegekend. Heel vaak worden ze allemaal Geelstuit edelzanger genoemd. Alhoewel ze allemaal wel een gele stuit hebben, is generalisering van deze naam onjuist.

Verspreiding en ondersoorten: *Geelstuit edelzanger*, *S.a.rotschildi*, Oost Arabië; *S.a.xanthopygius*, Noord Ethiopië. Afbeelding 8.

Reichenow edelzanger, *S.a.reichenowi*, Zuid Soedan tot Noordoost Tanzania. Afbeelding 8a.

Zwartkeel edelzanger, *S.a.somereni*, Oost Zaire, West Oeganda en West Kenia; *S.a.iwenarum*, Zuid Zaire, Angola en Zambia; *S.a.atrogularis*, Zimbabwe en West Transvaal; *S.a.impiger*, Zuidoost Transvaal, West Natal en noordelijke Kaaprovincie; *S.a.semideserti*, Zuid Angola, Noord Namibië, Zuid Zambia; *S.a.deserti*, Zuidwest Angola en Noordwest Namibië. Afbeelding 8b. Lengte naar gelang de ondersoort 10,5 tot 11,5 cm. Bij de geelstuit edelzanger is er geen duidelijk onderscheid tussen man en pop. Bij de Reichenow edelzanger is het geslachtsonderscheid nauwelijks te onderkennen; de witte tekening op het kopje is bij de popjes wat smaller. Bij de zwartkeel edelzangers zijn de verschillen tussen man en pop eveneens gering.

Citroenborst cini, *Serinus* (*Ochrospiza*) *citrinipectus*.

Verspreiding: Zuid Malawië, Zuidoost Zimbabwe en Zuid Mozambique. Lengte 13 cm. Vanaf het voorhoofd via nek en hals

tot en met het rugdek en de schouders grijsbruin met zwartachtige bestreping. Vleugels en staart wat donkerder grijsbruin. Op de vleugels een tweetal smalle witachtige banden. De stuit is geel. De gehele onderzijde is cremeachtig wit en vanaf de keel tot en met de borst sterk geel bewaasd. De popjes missen het geel op de onderzijde.

Mozambiquesijs, *Serinus* (*Ochrospiza*) *mozambicus*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.m.caniceps*, Senegal tot Noord Kameroen; *S.m.punctigula*, Kameroen; *S.m.barbatus*, Noord Zaire, Soedan tot Kenia; *S.m.santhomé*, eiland San Thomé; *S.m.tando*, Zuidwest Zaire, Noord Angola; *S.m.samaliyae*, Zuidoost Zaire, Zambia; *S.m.vansoni*, Zuidwest Angola, Namibië, Zuidwest Zambia; *S.m.mozambicus*, Kenia tot Zambia en Mozambique; *S.m.granti*, Zuid Mozambique, Zuid Afrika; *S.m.grotei*, Oost Soedan, West Ethiopië; *S.m.gommaensis*, West Ethiopië. Lengte 11 cm. Tussen de ondersoorten onderling bestaan kleine tot wat grotere verschillen in verschijningsvorm. Die verschillen zitten hem voornamelijk in de kleurstellingen. *S.m.caniceps* heeft bijvoorbeeld een meer grijze bovenkop die duidelijk afsteekt tegen de groenkleurige nek- en rugbevedering; *tando* is wat groter en meer groener van kleur; *vansoni* heeft een dofte grijsachtige mantel en al het groen is meer olijfkleurig; *samaliyae* is meer geelgroen; *granti* opvallend donkergroen; bij *barbatus* zijn kop en mantel donkergroen en de kin witachtig; *grotei* heeft een goudgeel voorhoofd ook boven de ogen en de onderzijde is lichter; *gommaensis* heeft een lichtgeel voorhoofd en kortere zwarte strepen en *punctigula* is intenser groen met wat langere en daardoor grijsachtige bevedering in de nek. De popjes hebben over het algemeen wat minder sprekende kleuren en een 'halsnoer' van grijsachtige vlekjes op de scheiding keel en borst. De popjes van de in Oost en Zuid Afrika voorkomende rassen missen een duidelijke 'halsnoer', weer andere rassen hebben een zwaarder getekende 'halsnoer'. Jonge vogels gelijken sterk op volwassen popjes. Daar waar de popjes geen halsnoer dragen zijn de jongen aan de onderzijde bestrept. Afbeelding 9.

Diksnavel cini, *Serinus* (*Crithagra*) *donaldsoni*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.d.donaldsoni*, Ethiopië, Noord Kenia; *S.d.buchanani*, Zuid Kenia, Noord Tanzania. Lengte 16 cm. Deze soort gelijkt veel op *S.sulphurata*, heeft echter een zwaardere snavel en is ook in totaliteit groter. Op de bovendelen zijn ze zwaarder bestrept en de onderdelen zijn diep goudgeel van kleur. Popjes zijn op de onderdelen witachtig grijs van kleur.

Serinus (*Crithagra*) *flaviventris*.

Dit geslacht kent 7 ondersoorten waarvan er twee zijn met een witte buik en de overigen hebben een gele buikkleur. Gelet op deze verschijningsvormen is er ook sprake van een tweetal benamingen.

Verspreiding en ondersoorten: *Witbuik cini*, *S.* (*Ochrospiza*) *f.maculicollis*, Zuid Ethiopië, Kenia en Somalië; *S.f.dorsostratus*, Noord Tanzania. Afbeelding 10.

Geelbuik cini, *S.* (*Crithagra*) *f.damarensis*, Namibië en Botswana. Afbeelding 10a; *S.f.flaviventris*, westelijke Kaaprovincie. Afbeelding 10b; *S.f.marshalli*, noordwestelijke Kaaprovincie; Afbeelding 10c. *S.f.quintoni*, zuidelijke en Centraal Kaaprovincie.

Zoals gesteld, de twee eerstgenoemde rassen hebben een witte onderbuik waarvan *maculicollis* het helderste is en de overige een gele. Vandaar de benamingen witbuik en geelbuik cini. Bij de witbuik cini's zijn de popjes lichter geel van kleur, hebben een

13 Streepkop cini (H.B.)

halssnoer zoals bij een aantal rassen van de mozambiquesijs en de borst is meer bestreep. Bij de geelbuik cini's zijn de popjes op de onderdelen witachtig bruin tot geelbruin van kleur en bestreep. Op de bovendelen grauwbruin en eveneens bestreep. Bij enkele rassen hebben de popjes ook wat geel aan de kop en is de stuit groenachtig van kleur. De lengte varieert, al naar gelang het ras, van 13 tot 15 à 16 cm. De witbuik cini's zijn kleiner dan de geelbuik cini's. Laatstgenoemde wordt ook wel dubbele mozambiquesijs genoemd.

Zwavelgele dikbek cini, *Serinus (Crithagra) sulphuratus*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.s.sharpii*, Angola tot Kenia en

12 Witkeel cini (T.d)

Mozambique; *S.s.wilsoni*, Zuid Mozambique en Zuid Afrika *S.s.sulphuratus*, zuidelijke Kaaprovincie. Lengte 13 – 16 cm a naar gelang de ondersoort. Man en pop zijn nagenoeg gelijk van kleur en tekening. De popjes hebben slechts in geringe mate wat mattere tinten en zijn op het rugdek wat zwaarder bestreep. De rassen vertonen onderlinge verschillen, met name in snavel-grootte, maar ook waar het om de kleur, van geel-groen naar warmer geel, alsook om de totale lengte gaat. Ook deze soort wordt wel dubbele mozambiquesijs genoemd. Afbeelding 11.

11 Zwavelgele dikbek cini (G.V.B.)

364

14 Bruine cini (P.P.)

SERINUS – DE CINI'S

16 Zuidafrikaanse cini (H.B.)

15 Diknavel bergcini (T.d.B.)

Witkeel cini, *Serinus (Crithagra) albogularis*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.a.crocopygius*, Zuidwest Angola en Noord Namibië; *S.a.sordahlae*, Zuid Namibië, noordwestelijke Kaapprovincie; *S.a.albogularis*, westelijke Kaapprovincie; *S.a.hewitti*, Centraal Kaapprovincie; *S.a.orangensis*, Oranje Vrijstaat. Lengte 17 cm. Slechts een gering uiterlijk verschil tussen de geslachten. De witte keelvlak bij de popjes is kleiner en min of meer bestreept. Afbeelding 12.

Streepkop cini, *Serinus (Polioptila) gularis*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.g.canicapilla*, Senegal tot Noord Kameroen; *S.g.montanorum*, Kameroen; *S.g.uamensis*, westelijk Centraal Afrikaanse Republiek; *S.g.elgonensis*, Noord Zaire, Zuid Soedan en West Kenia; *S.g.striatipectus*, Zuid Soedan, Zuid Ethiopië, Noord Kenia; *S.g.reichardi*, Zuid Zaire, Zam-

bia tot Tanzania; *S.g.benguellensis*, Centraal Angola, West Zambia; *S.g.gularis*, Zimbabwe tot noordelijke Kaapprovincie; *S.g.endemion*, Zuid Mozambique, oostelijk Zuid Afrika; *S.g.humilis*, zuidwestelijke Kaapprovincie. Lengte 14,5 cm. De geslachten zijn nauwelijks te onderkennen. Bij de popjes zouden de baardstreepjes wat kleiner zijn en de witte keelvlak wat bestreept.

Afbeelding 13.

Zwartwang cini, *Serinus (Crithagra) mennelli*.

Verspreiding: Oost Angola tot Mozambique. Lengte 14 cm. Rugdek donker chocolade bruin en bestreept. Op de schedel korte witachtige streepjes. Onderzijde creme tot vuilwit met fijne bestreping. Het mannetje heeft zwarte wangvlekken, de popjes meer bruinkleurige.

17 Alariovink (T.d.B.)

17a Witkeel alariovink (T.d.B.)

Bruine cini, *Serinus (Poliospiza) tristriatus*.

Verspreiding: Oost Ethiopië. Lengte 12.5 cm. Er is nauwelijks enig verschil tussen man en pop. Afbeelding 14.

Ankober cini, *Serinus (Ochrospiza) ankoberensis*.

Verspreiding: Centraal Ethiopië. Lengte 12 cm. Komt sterk overeen met *S. menachensis*.

Arabische cini, *Serinus (Ochrospiza) menachensis*.

Verspreiding: Saoedi Arabië. Lengte 12 cm. Gelijk veel op de geelstuit edelzanger is echter bruiner, heeft een effen grijsbruine stuit en duidelijke koptekening.

Gestreepte cini, *Serinus (Crithagra) striolatus*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.s.striolatus*, Ethiopië en Noord Kenia; *S.s.affinis*, Kenia, Noord Tanzania; *S.s.graueri*, Oeganda, West Kenia en West Tanzania; *S.s.whytii*, Zuid Tanzania, Noord Malawië. Lengte 17 cm. Geen uiterlijk verschil tussen man en pop. Kop en rugdek warm chocolade bruin met duidelijke bestreping. De bevedering op de onderdelen is cremewit tot beige met bruine schachtstrepen. Stuit bruin.

Diksnavel bergcini, *Serinus (Poliospiza) burtoni*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.b.burtoni*, Kameroen; *S.b.tanganyicae*, Oost Zaire, West Oeganda; *S.b.kilimensis*, Noord Kenia, Noord Tanzania; *S.b.albifrons*, Oost Kenia; *S.b.melanochrous*, Zuid Tanzania. Lengte 14 cm. Een bijna geheel zwarte vogel met naar gelang de rassen verschillende witte tot bruinachtige tekeningen op de kop. Geslachtsonderscheid moeilijk waarneembaar. Afbeelding 15.

Principé cini, *Serinus (Crithagra) rufobrunneus*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.f.rufobrunneus*, Eiland Principé; *S.r.thomensis*, Eiland San Thomé. Lengte ongeveer 14 cm. Deze soort heeft een zacht en lang gevederde, is diepbruin van kleur en zwaar bestreept. Zelden of nooit ingevoerd.

Witvleugel cini, *Serinus (Poliospiza) leucopterus*

Verspreiding: Zuidwestelijke Kaapprovincie. Lengte ongeveer 14 cm. Een zeldzame soort, bij weten nooit ingevoerd. De vogels zijn op de bovenzijde bruinachtig van kleur, fijn bestreept en hebben een witte keel en opvallend witte vleugelbanden. Borst en buik meer grijsachtig van kleur, fijn bestreept.

Zuid Afrikaanse cini, *Serinus (Pseudochloroptila) totta*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.t.totta*, zuidelijke Kaapprovincie; *S.t.symonsi*, oostelijke Kaapprovincie, West Natal en Lesoto. Lengte 13 cm.

De mannelijke exemplaren zijn aan de onderzijde feller geel en zwaarder bestreept en ze hebben ook een geelachtige keelvlak. Bovendien zijn de karakteristieke witte zoompjes aan de uiteinden van de vleugel- en staartpenen bij de popjes kleiner. De soort wordt ook wel Hottentot kanarie genoemd. Afbeelding 16.

Alariovink, *Serinus (Alario) alario*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.a.alario*, noordelijke en Centraal Kaapprovincie. Afbeelding 17. *S.a.leucolaema*, Namibië, Botswana, westelijke Kaapprovincie. Deze soort wordt de **Witkeel alariovink** genoemd. Afbeelding 17a. Lengte 11 cm.

Op de afbeeldingen ziet u duidelijk het verschil tussen man en pop en tevens het verschil tussen de nominaatvorm en de ondersoort.

Maleise cini, *Serinus estherae*.

Verspreiding en ondersoorten: *S.e.vanderbiltii*, Noord Sumatra; *S.e.esherae*, West Java; *S.e.orientalis*, Oost Java; *S.e.min danensis*, Eiland Mindano. Lengte 12.5 cm. Voorhoofd, kopzijden, kin, keel en borst goudgeel, achterkop, nek en rugdek olijfbruin, stuit en bovenstaartdekveren goudgeel. Op de zwarte vleugels twee geelkleurige vleugelbanden. Borst flanken er buik grijsachtig wit met donkerbruine bestreping. De popjes zijn minder sprekend van kleur.

Bastardering

Gezien de wel zeer nauwe familiërelatie tussen de kleurkanarie en alle cini's, is bastardering zeer wel mogelijk. Toch wil ik e wederom met nadruk voor pleiten zulks niet toe te passen. In elk geval zo weinig mogelijk en zich vooral te gaan toeleggen op de kweek van raszuivere vogels. Nog onlangs las ik in een clubblad dat de bastaardkweek óók een facet van de liefhebberij is en dat de liefhebbers toch zelf moeten weten wat ze willen kweken. Dat moge dan best wel waar zijn, het weerhoudt mij niet om er tegen te zijn. De vogelliefhebberij is er in zijn algemeenheid het meest bij gebaat als we ons allemaal gaan toeleggen op de kweek van zuivere soorten. De toekomst zou er best wel eens van af kunnen hangen.

Tot slot

Als dit artikel er toe mag bijdragen dat de belangstelling voor deze groep van interessante en uitstekende voliërevogels extra wordt opgewekt maar ook dat er door deze bijdrage meer eenheid komt waar het de naamgeving van de soorten betreft, zij wij meer dan tevreden.

Tekst: Cees van Berkel

Foto's: Ger van Bergen, Horst Bielfeld, Ton de Bruijn, P. v.d. Hooven, Pedr. Podpera en Cees Scholtz.

Literatuur: Birds of Africa (zesdelig) Mackworth, Pread and Grant Checklist of the Birds of the World, Howard and Moore Kweken met Vogels, C.E. van Berkel
Maandblad 'Onze Vogels', jaargang 1 tot en met 47.
De Vogelwereld, AOB
Die Vogelarte der Erde, Hans E. Wolters.

Driehoeksverhouding bij de tasmaanse ral

Niets menselijks is de dieren vreemd, maar sommige toestanden zijn bij onze broeders en zusters toch met een lantaarntje te zoeken. Neem nu de driehoeksverhouding. Werd bij een vogel gevonden, de Tasmaanse ral *Trybonyx mortierii* (verwant aan onze waterhoentjes) en tot op heden schijnt dit het enige geval in de dierenwereld te zijn.

Stelt u zich voor: twee mannetjes en één vrouw trekken permanent met elkaar op. Het is dus niet een voorbijgaande seizoenrelatie, maar het gaat echt heel het leven door.

Krijgen ze kinderen, dan worden die door alle drie verzorgd en dit gaat dan beter als dat twee het doen. Geen wonder natuurlijk, want een mannetje meer is nooit weg. U begrijpt natuurlijk al dat door het vrouwtje met beide mannen wordt gepaard. Men weet dus nooit wie de vader van de kinderen is. Nou en! Dat wordt bij de beste (menselijke) families ook wel aangetroffen. Eén ding is zeker. Is zo'n mannetje de echte vader niet, dan is hij toch in elk geval een echte oom. Zonder uitzondering blijken beide mannetjes immers broers te zijn en dit kan bij onze driehoeksverhoudingen niet altijd worden gezegd. Het is gewoon ontroerend om het stelletje bezig te zien. Met voedselzoeken bijvoorbeeld en het bewaken van de jongen. Men werkt zo efficiënt, dat je eigenlijk niet kunt denken, dat dit het enige geval in de dierenwereld zou zijn. Er zullen toch wel meer soorten kunnen worden gevonden, die deze doelmatige vorm van samenleving hebben ontdekt? Vergeten we echter niet dat zulke toestanden bijzonder moeilijk zijn te bestuderen. Hiervoor is heel wat veldwerk vereist en het moerassige woongebied is zeker niet goed toegankelijk te noemen.

De poten van de Tasmaanse ral zijn geelgroen en contrasteren daardoor fel met de knalrode van de naaste verwant. Die roodpootral *Tribonyx ventralis* zou je met goed fatsoen een neef kunnen noe-

men en hij wordt niet op Tasmanië, maar op het vasteland van Australië gevonden. Kwamen ze plaatselijk in dezelfde gebieden voor (wat vroeger misschien heeft plaatsgevonden) dan waren ze toch elk hun eigen weg gegaan. Van de onderlinge slippertjes zou als regel geen sprake zijn geweest, want ben je nu eenmaal met geelgroene poten geboren, dan wil je toch geen vrouw met rode poten. Misschien als je de in dit opzicht ware Eva niet kan vinden. Zulke kruisingen worden soms bij verwante voliere dieren gezien. Bij gebrek aan beter zogezegd. Maar dat is weer een andere kwestie.

Beide genoemde soorten behoren tot de waterhoenrallen die voorkomen, van India tot Samoa en in Australië zijn verspreid en bovendien in Zuid-Amerika worden aangetroffen. Allereerst de waterhaan *Gallicrex cinerea* van Zuid- en Oost-Azië (de Andamanen, grote Soenda-eilanden en Filippijnen). Bij deze meerkoetgrote vogel ontwikkelt zich aan het rode voorhoofdslaapje in de voortplantingstijd een schuin vlezig-hoornachtig uitsteeksel, dat schuin naar achteren is gericht. Bij het mannetje blijkt dit slaapje groter dan bij het vrouwtje te zijn. Bij de Tasmaanse en de roodpootral komt dit voorhoofdslaapje in het geheel niet voor.

De langtenige grijsbuikral *Poliolimnas cinereus* is een kleine ral met een olijfbruine bovenzijde en een witte onderzijde, terwijl de kop, borst en zijanten van de hals grijs zijn gekleurd. Het verspreidingsgebied is enorm groot en reikt van Sumatra en het Maleise schiereiland oostwaarts tot aan de Fidji-eilanden en van

de Marianen en Filippijnen zuidwaarts tot Nieuw-Caledonië en Noord-Australië.

De kielrallen van het geslacht *Amaurornis* hebben met hun vier soorten een even groot verspreidingsgebied en komen in Zuid-Azië voor, van Kasjmir tot Zuidoost-China en vrijwel alle eilanden van de Andamanen en Ceylon oostwaarts tot de Salomonseilanden, noordwaarts tot Formosa en Hainan. Ze worden bovendien in Noord-Australië aangetroffen. Ze doen sterk aan ons algemeen bekende waterhoentje *Gallinula chloropus* denken, zowel wat bewegingswijze als grootte betreft. Bij deze soort, waarbij het mannetje en het vrouwtje sterk op elkaar lijken, blijken de tenen opvallend lang te zijn.

In rijstvelden en moerassige terreinen komt de witborstral *Amaurornis phoenicurus* voor, die sedert 1965 met gunstige resultaten in de dierentuin van Frankfurt wordt gehouden. Het paar bracht in 1967 vier jongen groot, terwijl in 1968 het succes nog fraaier werd herhaald met twee nesten van vier jongen. In 1968 opnieuw twee nesten, nu van vijf jongen. Het kleurpatroon is karakteristiek met voorhoofd, zijanten van de kop en onderzijde wit met uitzondering van de roestbruine achterste delen. De rest is leigrijs. Poten geel en snavel groen met rode wortel.

Tenslotte moet van deze interessante, aan de waterhoentjes verwante groep *Porphyriceps melanops* nog worden genoemd.

Prof. dr. Anthonie Stolk

VOGEL '88

meer dan 8000 vogels in honderden soorten.
De GROOTSTE VOGELSHOW VAN NEDERLAND
Van 14 t/m 17 januari 1988
in HET TURFSCHIP te BREDA
Een echte NBvV-show, altijd nieuw, boeiend en leerzaam

Ook voor u
bijzonder leerzaam
en interessant!

Schildvruchtereprijs

(Veronica scutellata)

P.J. de Penning

De welluidende naam Veronica heeft iets met trouw te maken. Hoewel er over deze naar verschillende legenden bestaan, valt één verhaal wel het meest op. Daarin is Veronica een vrouw geweest, die Jezus tijdens Zijn tocht naar Golgotha een doek aanreikte, waarmee Hij zich het zweet van het gelaat wiste. Daarna werd, volgens de legende, een afdruk Zijn gezicht in de doek zichtbaar.

De Nederlandse schrijver Van Schendel (1874-1946), laat een hoofdpersoon in een van zijn boeken, voor iedereen een klein blauw bloemetje zoeken, dat Veronica heette, voor hun afhankelijkheid. Welke soort ereprijs dat hier bedoeld wordt is niet helemaal duidelijk. Vermoedelijk is dat de gewone ereprijs (Veronica chamaedrys) geweest. Om de opsomming nog wat verder te completeren dienen nog de geneeskrachtige eigenschappen van de ereprijs in het algemeen. Zo zou onder andere thee van het blad, alsmede het sap van de plant, een heilzame werking hebben bij aandoeningen van lucht- en urinewegen. Huiduitslag zou er eveneens goed mee behandeld kunnen worden. Hiermee is echter nog niets specifiek van de schildvruchtereprijs gezegd. Deze soort is een echte veenplant, die vooral langs sloten en plassen te vinden is. Het langwerpige blad doet een beetje aan gras denken. De bloemtrosjes variëren van heel licht blauw tot bleekroze.

Het vruchtje is bijzonder plat. Vandaar de Nederlandse benaming schildvrucht-ereprijs. Trouwens, ook voor de bekende Zweedse plantkundige, natuurvorser en arts Carl Linnaeus (1707-1778) was die schildvorm aanleiding om het plantje de wetenschappelijke naam scutellatus te geven, hetgeen een verkleinwoord is van scutatus of scutatum dat, hoe kan het anders, schildvrucht betekent.

Kleurkanaries

Standaardeisen in de pr

Oranjeroodbruinivoorschimmel

Konings weduwevogel

Piet Verdult

Een vogel met bruin pigment gevormd door bruin eumelanine en het bruin phaeomelanine. De bestreping, bruin eumelanine, en het tussen de bestreping liggende bruin phaeomelanine, moeten zacht inéenvloeien zodat er een geheel ontstaat. Vleugel- en staartpenen dienen goed donkerbruin van kleur te zijn. Ook de bestreping op de flanken moet goed met het tussenliggende bruin inéenvloeien. Het pigment dient direct boven de snavel te beginnen, dus aldaar al zichtbaar te wezen, en dan doorlopen naar het rugdek. Snavel, pootjes en nagels middelmatig bruin van kleur. De bijkleur, oranje-rood, gaat in deze vogel samen met de ivoorfactor. Het oranje-rood moet diep, zuiver en egaal van tint zijn. De ivoorfactor heeft duidelijk invloed op de oranje-rode kleur, die kleur wordt namelijk lichter. Niettemin is het een eis dat die bijkleur duidelijk zichtbaar blijft. Voorts moet de schimmelfactor matig zijn, dat betekent niet te veel maar ook niet te weinig en duidelijk egaal over het gehele lichaam verdeeld.

Kweekadvies

Paring A: Man oranje-roodbruin schim-

mel split voor ivoor maal pop oranje-roodbruinivoor schimmel. Een goed bruinbezit over het geheel alsook in de vleugel en staartpenen is vereist. Het oranje-rood moet bij deze kweekvogels mooi diep zuiver en egaal over het gehele lichaam aanwezig zijn. De man dient licht en de pop matig schimmel te zijn of omgekeerd. Uit deze paring komen oranje-roodbruinivoor mannen en poppen, oranje-roodbruine mannen welke split zijn voor ivoor, welke dus ivoorvervend zijn en oranje-roodbruin schimmel poppen. Paring B: Oranje-roodbruinivoor man maal oranje-roodbruin schimmel pop. Uit deze paring zijn alle jonge mannen oranje-roodbruin split voor ivoor en schimmel, de jonge poppen zijn oranje-roodbruinivoor. De mannen uit deze paring zijn weer goed te gebruiken voor een volgende kweek.

Bij het kweken gaat het niet alleen om goede tentoonstellingsvogels te verkrijgen maar ook goede kweekvogels. Hierdoor kan men dan een stam opbouwen. Paring C: Oranje-roodbruinivoor schimmel man maal oranje-roodbruinivoor schimmel pop. Uit deze paring zijn alle mannen en alle poppen oranje-roodbrui-

nivoor schimmel. Doordat echter bij beide oudervogels de ivoorfactor aanwezig is en de werking van die in voor factor invloed heeft op de bijkleur, het oranje-rood, zou het wel eens kunnen zijn dat bij de jongen uit deze laatste paring de bijkleur niet voldoende meer aanwezig, niet duidelijk meer zichtbaar is. Dat mag niet het resultaat zijn.

Veel voorkomende fouten

Pigment: Te weinig bruin over het geheel. Het rugdek nog te gestreept, niet vloeiend genoeg. Pigment ontbreekt boven de navel. Te weinig bruin op de kop en/of lichte vleugel- en staartpenen. **Bijkleur:** Oranje-rode bijkleur niet diep genoeg, onzuiver en/of niet egaal (gevekt). Schimmelverdeling niet egaal, te veel of te weinig schimmel. Niet of nauwelijks waarneembare bijkleur. Bijkleur op flanken, dijen, onderlichaam en/of borst te licht.

Voor de tentoonstelling zijn de poppen het meest geschikt, zij benaderen het dichtst de standardeisen. De mannelijke exemplaren zijn over het algemeen vaak wat te streperig en wat minder bruin.

idua (*Tetraenura*) regia

De koningsweduwenvogel komt in grote delen van Afrika voor, van de noordelijke Kaapprovincie en Zuidwest Afrika tot Zuid Angola en West Zimbabwe alsook in Mozambique. Ze leven in kleine groepjes, meestal een mannetje met verschillende vrouwtjes in dezelfde gebieden als waar de granaatastrilde voorkomt. De mannetjes zijn, zoals u wel heeft begrepen, polygaam en bovendien is de soort broedparasiet. De popjes leggen een tot twee witte eitjes in elk nest van de granaatastrilde binnen hun territorium, die dan voor het uitbroeden van de eitjes en het grootbrengen van de pleegkinderen zorgen, als ware ze echt van hen zelf. De koning zelf, houdt gedurende de broedperiode zijn gebied vrij van rivalen. In broedkleed is het mannetje 32 cm groot, in rustkleed 13 cm. De popjes zijn nog een fractie kleiner, namelijk 12 cm. De bovenkop en de voorzijde tot net on-

der de ogen, de rug, vleugels, staart, stuit, bovenstaartdekveren, onderstaartdekveren en anaalstreek zijn zwart. Vleugeldek- en staartveren zijn bruin omzoomd.

De vier middelste staartveren zijn smal en lopen spatelvormig uit. Kopzijden, nek, kin, keel, borst en buik zijn geelachtig bruin, ogen zwartbruin, snavel en poten rood.

In rustkleed lijken ze op de popjes die op de bovenzijde donkerbruin gestreept zijn. Kopzijden, keel en borst geelbruin en de verdere onderzijde bruinachtig wit. Ze worden niet zo vaak geïmporteerd, wel zijn ze vrij sterk en goed in ruime en beplante voliëres te houden. In het algemeen zijn ze erg verdragelijk en leven ze vreedzaam met andere vogelsoorten samen. Tijdens de winter moeten ze ook terecht kunnen in een droge, tocht- en vorstvrij binnenvlucht.

Op een goed zaadmenu voor tropen,

aangevuld met trossierst, gras- en onkruidzaden, wat gekemd zaad dat dan heel goed door het zachtvoer ei- en universeel, gemengd kan worden.

Wil men met dergelijke vogels kweken, dan zal men duidelijk gericht te werk moeten gaan. Vereist is dan een ruime goed beplante voliëre met hoge grassen en doornachtige struiken beplant, waarin dan een man met meerdere popjes worden gehuisvest samen met verschillende paartjes granaatastriden.

Foto: Horst Bielfeld

Voor Indische spreeuw

(*Sturnus contra*)

De Voor Indische Spreeuw is een bewoner van uitgestrekte weiden en cultuurgebieden in India, Nepal en Assam.

Ze zijn ongeveer 23 cm groot.

Volwassen mannetjes hebben een glanzend zwartgroene kopbedekking met op het voorhoofd en boven de ogen wat fijne witte puntjes.

De bovendelen zijn zwartachtig bruin, in de halsstreek zwartachtig groen. Op de schouders hebben de veren witte buitenvlaggen en de teugels, wangen en oorstreek zijn geheel wit bevederd. Onderborst en flanken zijn grijs, de buik meer isabelkleurig. De vleugels zijn zwart. Rondom de ogen bevindt zich een naakte oranjegele oogring die naar achteren taps toeloopt. Snavel en poten zijn geel. Er is nauwelijks uiterlijk verschil tussen man en pop.

De laatste zou wat kleiner van formaat zijn, hetgeen overigens zeer moeilijk is te zien.

Het zijn echte spreeuwen dus alleseters. Hun voorkeur gaat uit naar emelten, wormen, kevers en allerlei insecten die ze al stekend met hun snavel in de grond weten te verschalken.

Nestelen doen ze in het algemeen in hoge palmbomen. Het nest is vervaardigd van gras-, riet- en rijnsthalmen, erg omvangrijk en kegelvormig met een vrij lang invleggat, dit in tegenstelling tot de meeste spreeuwensoorten.

De kweek

H.L. Vreugdenhil uit Broekland, bezat al een jaar of vier een paar van deze spreeuwen en ze waren met enkele toerako's, driekleur glansspreeuwen, pagode- en grijskopspreewen, japanse nachtegaleen en chinese spottijsters, gehuisvest in een 6 m lange, 5 m brede en 2 m hoge buitenvolière, beplant met vlier, coniferen, esdoorn en lijsterbes, toen het tot nestbouw kwam. Het legsel van vier eieren werd goed uitgedroogd en de jongen ontwikkelden zich prima.

Echter nadat ze waren geringd, hebben de oudervogels ze in de steek gelaten.

In mei 1986 was het weer zover dat de vogels tot nestbouw overgingen. Van stro en kokosvezel werd een groot bolvormig nest gebouwd van binnen bekleed met voornamelijk mos en veertjes. Op 10 mei had de pop het eerste ei gelegd dat nadien nog door drie eieren werd gevolgd. Alle vier de eieren bleken bevrucht te zijn en nadat ze gedurende

13 dagen door alleen de pop waren bebroed, zijn er vier jongen geboren. Die jongen waren geheel naakt en hun huid was roze van kleur.

De eieren waren gemiddeld ongeveer 2 cm groot en hadden een egaal groenblauwe schaalkleur.

Op de leeftijd van 6 dagen zijn de jonge spreeuwen met 4,5 mm ringen geringd

en van die dag af met de hand verder grootgebracht. Deze onderneming vloeiende voort uit de ervaringen die het jaar daarvoor waren opgedaan. Die handop-fok, met CèDé handvoeding, later aangevuld met gemalen runderhart, eivoer en wat gistocal, verliep uitstekend en de jonge vogels groeiden uit tot forse zelfstandige exemplaren. Op dat moment waren ze niet meer van de oudervogels te onderscheiden.

Tijdens de broedperiode houdt met name de man de omgeving van het nest vrij van andere vogels zonder daarbij agressiviteit te vertonen.

Hun normale voedsel bestaat uit fijn gemaakte geëxpandeerde Bonzo hondbrokken, brood met melk, wat druivensuiker en vitamine A-D, fruit en gekookte meelwormen met wat gistocal.

Voor Indische spreeuwen zijn best aardige en beslist geen moeilijk te houden vogels. De man laat melodieuze fluittonen horen en het is altijd weer aardig om te zien hoe hij, vooral in de broedperiode, veelvuldig buigend rond het vrouwtje danst. Bovendien zijn ze absoluut winterhard, ze kunnen zonder enig probleem altijd buiten worden gehouden alhoewel ze dan toch wel over een beschut plekje moeten kunnen beschikken.

De volière van de maand

Foto 1

Sedert een jaar ben ik lid van uw organisatie en ontvang ik maandelijks het mooie blad 'Onze Vogels'. Voorheen las ik dat ook altijd al bij mijn inmiddels overleden vader. Met verbazing en soms met een jaloerse blik bekeek ik de prachtige volières waarover de liefhebbers in uw blad schreven. Sinds twee jaar is mijn wens in vervulling gegaan en beschik ik zelf ook over een volière waar ik erg blij mee ben.

De bestaande houten schutting hebben we als achterwand gebruikt en het 'fundament' bestaat uit bielzen. Op die bielzen is de volière gebouwd. Door de vrij geringe ruimte waarover we beschikten, besloten we zo efficiënt mogelijk te werken en de volière iets taps te laten lopen, van een breedte van 2.50 naar 1.50 meter. De houten binnenkooi is vervaardigd van losse demonteerbare wanden. Die binnenkooi is 2.50 m lang, 1.25 m breed en is voorzien van een portaalje

van waaruit ook in de vlucht is te komen. Het interieur is wit geschilderd, wat ruimtelijk aandoet. Het buitenwerk alsook het gaas is bruin geschilderd. In de buitenvlucht zijn steenpartijtjes en boomstronken aangebracht. Geen beplanting omdat ik kanaries houd en het groen erg moeilijk is goed te houden. Wel is er om de volière, aan de buitenkant wat beplanting aanwezig. Broeden laat ik de vogels niet in de volière maar in broedkooien doen welke kooien staan opgesteld in een aansluitende ruimte achter het binnenhok.

Nu geniet ik elke dag weer van de prachtige hobby, ik vind het een uitstekende manier om je te ontspannen.

Cees van Sprang, Oirschot

Foto 2 en 3

Op de plaats waar voorheen een kippenhok stond, is nu een volière gebouwd waarin grasparkieten worden gehouden en gekweekt.

Na de sloop van dat kippenhok, is in de grond een laag stenen gelegd waarop vervolgens een betonnen vloer is gestort.

De binnenruimte is geïsoleerd met daarvoor bestemde platen. Daarna is het interieur wit geschilderd en zijn er voldoende zitstokken in aangebracht, trapsgewijs zodat er heel wat vogels een plaatsje op kunnen vinden.

De buitenvlucht is gemaakt van houten balken. Het geraamte is bevestigd op een gemetselde fundering. Het geheel is 3 meter lang, 1.50 m breed en 1.50 m hoog.

Nadat het geraamte met gaas bespannen was, is de bovenkant van de volière afgedekt met plastic golfplaten. De grasparkieten zitten dus altijd droog. Een luikje in het front van de binnenruimte verschaft de vogels toegang daarin. Tegen de avond verdwijnen ze uit zich zelf allemaal naar binnen om 's morgens al weer vroeg naar buiten te komen.

Een tiental koppels grasparkieten in verschillende kleurslagen bevolkt de volière en er werd ook al vroeg in het jaar aan voortplanting gedaan. Toen in februari al enkele eitjes werden gevonden, zijn in het binnenhok een aantal nestkastjes opgehangen en weldra zaten er 6 koppels te broeden. Een van de poppen gedroeg zich wat vervelend, zij gooide steeds haar eitjes uit het nest. Inmiddels zijn er zo'n 25 jonge vogels geboren.

Naast de grasparkieten is er ook een koppel valkparkieten in gehuisvest en ook deze zijn met het broeden begonnen. De start van de liefhebberij is dus niet slecht en inmiddels worden er al weer plannen gemaakt om een nog betere huisvesting voor de vogels te gaan bouwen.

Ton van Haaren, Oisterwijk

